

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

Будинки і споруди

ЖИТЛОВІ БУДИНКИ. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

ДБН В.2.2-15-2005

- + зміна 1, наказ № 339 від 23.07.2008 р, чинна з 2009-04-01
- + зміна 2, наказ № 179 від 08.05.2009 р, чинна з 2009-06-15
- + зміна 3, наказ № 222 від 11.05.2012 р, чинна з 2012-10-01

РОЗРОБЛЕНО:	<p>ВАТ "КиївЗНДІЕП" (д-р архіт. Ю.Г.Рєпін, д-р архіт. В.В.Куцевич - керівники, канд. архіт. О.І.Бохонюк, архіт. Б.М.Губов, канд.техн.наук В.Ф.Гершкович, інженери Ю.О.Сиземов, Б.А.Ступаченко, Б.Г.Польчук; за участю д-р архіт. Л.М.Ковальського, архітекторів І.І.Чернядьєвої, Л.О.Філатової, Т.М.Заславець, Е.М.Москальової);</p> <p>За участю: УкрНДІПроцивільсьільбуду (канд. архіт. С.Г.Буравченко, Т.М.Штейнгель); Інституту гігієни та медичної екології ім. О.М.Марзеева АМН України (д-р мед. наук В.Я.Акіменко, канд. мед. наук Н.М.Янко); Державного департаменту пожежної безпеки МНС України (І.Я.Кріса, О.О.Євсеєнко, О.П.Мартинов, С.В.Мусійчук); УкрНДІ пожежної безпеки МНС України (канд. техн. наук О.О.Сізіков, І.О.Харченко, інж. В.Г.Сокол); Держбуду України (архіт. О.П.Авдієнко); Національної спілки архітекторів України (архіт. Ю.Ф.Худяков); Служби Київдержекспертизи (інж. А.М.Кармінський, архіт. В.Г.Дубок); ЗАТ "ОТІС" (інж. А.Ф.Соколов); Львівського державного аграрного університету (канд. техн. наук І.М.Добрянський, архіт. О.І.Колодрубська)</p>
ПОГОДЖЕНО:	<p>Міністерством охорони здоров'я України (лист № 05.03.02-07/30603 від 29.07.2004 р.) Державним департаментом пожежної безпеки МНС України (лист № 21/3/2234 від 06.07.2004 р.) Держжитлокомунгоспом України (лист № 4/3-888 від 13.05.2004 р.)</p>
ВНЕСЕНО ТА ПІДГОТОВЛЕНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ:	<p>Управлінням архітектурно-конструктивних та інженерних систем будинків і споруд житлово-цивільного призначення Держбуду України</p>
ЗАТВЕРДЖЕНО:	<p>Наказом Держбуду України від 18 травня 2005 р. № 80 та надано чинності наказом Держбуду України від 28 вересня 2005 р. № 175 З набуттям чинності ДБН В.2.2-15-2005 на території України втрачають чинність СНиП 2.08.01-89 та ДБН 79-92</p>

Право власності на цей документ належить державі. Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати цей документ повністю чи частково на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу Державного комітету України з будівництва та архітектури заборонено. Стосовно врегулювання прав власності звертатись до Державного комітету України з будівництва та архітектури

**Офіційний видавець нормативних документів
у галузі будівництва і промисловості будівельних матеріалів
Держбуду України
Державне підприємство «Укрархбудінформ»**

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

Будинки і споруди.	ДБН В.2.2-15-2005
Житлові будинки. Основні положення	На заміну СНиП 2.08.01-89 ДБН 79-92

Чинні від 2006-01-01

Ці Норми поширюються на проектування нових і реконструкцію житлових будинків з умовною висотою до 73,5 м (як правило, до 25 поверхів включно при висоті поверху 2,8 м): одноквартирні та багатоквартирні, у тому числі спеціалізовані квартирні житлові будинки для осіб похилого віку і сімей з інвалідами та гуртожитки.

При проектуванні житлових будинків вище 25 поверхів слід керуватися відповідними індивідуальними технічними вимогами; склад, порядок їх розроблення, погодження та затвердження виконуються за рекомендаціями Держбуду України.

Вимоги цих Норм є обов'язковими для юридичних і фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності на території України незалежно від форм власності та відомчої належності.

Норми не регламентують умови заселення житла різних форм власності та володіння, а також форми володіння нежитловими приміщеннями, розташованими у житловому будинку, які визначаються правовими, нормативними та методичними документами, чинними на території України.

Ці Норми не поширюються на проектування інвентарних, мобільних житлових будинків і будинків з тимчасовим проживанням.

Перелік нормативних документів, на які є посилання в цих Нормах, наведений у додатку А.

Терміни та визначення понять, які використовуються в цих Нормах, наведені у додатку Б.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Проектоване житло за рівнем комфорту та соціальної спрямованості поділяють на дві категорії: I і II (див. додаток Б). Вимоги цих Норм поширюються на обидві категорії та враховують заходи щодо забезпечення санітарно-гігієнічного благополуччя та пожежної безпеки мешканців усіх категорій житла.

1.2 При реконструкції житлових будинків, крім вимог цих Норм, слід враховувати ВСН 61, за винятком будинків - пам'яток культурної спадщини, для яких підготовка документації на проведення робіт з реконструкції здійснюється за завданнями державних органів з охорони пам'яток культурної спадщини.

1.3 Проектування житлових будинків здійснюють з урахуванням факторів, викликаних надзвичайними ситуаціями, у тому числі пожежею. При розрахунку будинків на впливи, викликані надзвичайними ситуаціями, слід керуватися ГОСТ 27751, ДБН В. 1.1-7.

1.4 Розміщення одно- та багатоквартирних житлових будинків, пов'язаних з ними господарських будівель, технічних будинків та споруд на території мікрорайонів (кварталів) і садибної забудови, розриви між ними визначаються проектами забудови і виконуються згідно з вимогами ДБН Б 2.4-1, ДБН 360 і ДержСанПіН 173.

1.5 У випадку розміщення в першому поверсі багатоквартирних житлових будинків вбудованих нежитлових приміщень масового відвідування (магазини, адміністративні приміщення тощо) підходи і під'їзди до них не повинні перешкоджати під'їзду до кожного входу житлового будинку пожежних, санітарних машин та пересувної техніки комунальних служб.

1.6 Порядок підрахунку площі квартири у житловому будинку і гуртожитку, площі

житлового будинку, площі приміщень, площі забудови, будівельного об'єму, поверховості житлового будинку та перелік обов'язкових техніко-економічних показників наведений у додатку В.

2 АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ ТА КОНСТРУКТИВНІ РІШЕННЯ

Формування об'ємно-планувальної та конструктивної структури будинків

2.1 Поверховість і протяжність житлових будинків визначається проектним рішенням на підставі містобудівних умов і обмежень земельної ділянки з урахуванням вимог 3.6*-3.15 ДБН 360; ДБН Б.2.4-1; 2.18 і 3.2 ДБН В. 1.1 -7.

2.2 Квартирні житлові будинки для осіб похилого віку і сімей з інвалідами слід проектувати не вище п'яти поверхів. В інших типах житлових будинків квартири для сімей з інвалідами слід розміщувати в перших поверхах. При проектуванні спеціалізованих житлових будинків для інвалідів і осіб похилого віку, квартир для сімей з інвалідами слід також керуватися вимогами ВСН 62 і ДБН 363.

2.3 При проектуванні протяжних окремо розташованих будинків і периметральної забудови кварталу в них повинні бути передбачені наскрізні проїзди для автотранспорту відповідно до вимог ДБН 360. Ширина проїзду повинна бути не менше 3,5 м, висота - не менше 4,25 м. У цих будинках повинні передбачатися також наскрізні проходи на відстані не більше 100 м.

2.4 При проектуванні малоповерхової високощільної забудови із внутрішнім двориком, у який виходить вісім і більше квартир, до нього повинен бути передбачений в'їзд із параметрами, аналогічними зазначеним у 2.3.

2.5 Розміщення житлових приміщень у цокольних, підвальних і підземних поверхах житлових будинків не допускається.

2.6 При розробленні конструктивного рішення житлових будинків, що зводяться у звичайних умовах будівництва, слід керуватися ДБН В.1.1-7, СНиП 2.01.01, ДБН В. 1.2-2 і ДСТУ Б В. 1.2-3, СНиП 2.02.01, СНиП 2.03.01, СНиП II-22, СНиП II-23, СНиП II-25. В особливих умовах будівництва (сейсмічні райони, просідаючі ґрунти, підроблювані території тощо) необхідно додатково керуватися СНиП 2.02.03, ДБН В.1.1-12, ДБН В.1.1-3, ДБН В.1.1-5.

2.7 Огороджувальні конструкції житлових будинків слід проектувати із застосуванням матеріалів, що задовольняють вимоги енергозбереження (див. 6.1) і пожежної безпеки згідно з ДБН В.1.1-7.

2.8 Конструктивна система житлових будинків повинна бути запроектована так, щоб забезпечити надійну експлуатацію, в тому числі її загальну стійкість при аварійних ненормованих локальних руйнівних навантаженнях на окремі несучі конструкції, як мінімум на час, необхідний для евакуації людей (вибухи різного типу, пожежі, падіння важких предметів, наїзди важкого транспорту тощо).

Вимоги до окремих елементів будинків

2.9 Висота житлових поверхів від підлоги до підлоги у житлових будинках повинна бути не менше 2,8 м. Висота житлових приміщень від підлоги до стелі - не менше 2,5 м. У районах із середньомісячною температурою липня 21 °С і більше висоту житлових поверхів необхідно приймати не менше 3,0 м, а висоту житлових приміщень - не менше 2,7 м. Висоту внутрішньоквар-тирних коридорів, санвузлів та інших підсобних приміщень допускається знижувати до 2,1 м.

2.10 Ширина коридору в житлових будинках між сходами чи торцем коридору і сходами повинна бути не менше: при довжині коридору до 40 м - 1,6 м, понад 40 м - 1,8 м. Ширина галереї повинна бути не меншою 1,6 м. При цьому вимоги 5.28 ДБН В.1.1-7 на житлові будинки не

поширюються.

2.11 Сходові клітки багатоквартирних житлових будинків, за винятком сходових кліток типів СК2 і Н4, повинні розташовуватися всередині будинку біля зовнішніх стін.

Вибір типу позаквартирних евакуаційних сходових кліток провадиться згідно з вимогами розділу 4 цих Норм з урахуванням ДБН В.1.1-7.

2.12 Кількість підйомів в одному сходовому марші або на перепаді рівнів повинна бути не менше трьох і не більше 18. Ширина маршу в секційних, коридорних і галерейних житлових будинках - не менше 1,2...1,35 м; найбільший уклон маршів у секційних двоповерхових житлових будинках - 1:1,5; триповерхових і більше, а також коридорних і галерейних житлових будинках - 1:1,75. Марші сходів, що ведуть у підвальні та цокольні поверхи, використовувані з технічною метою, допускаються шириною 0,9 м, а їх уклон - не більше 1:1,25.

Примітка 1. Ширина сходового маршу визначається, як відстань між стіною і його огорожею або між його огорожами. Така ширина не повинна перевищувати довжину проступів.

Примітка 2. Ширина сходової площадки повинна бути не меншою від ширини маршу.

Примітка 3. При реконструкції будинків допускається збереження існуючих уклону і ширини сходових маршів і площадок.

В одноквартирних, двоквартирних і зблокованих житлових будинках заввишки до трьох поверхів ширина маршу внутрішніх сходів повинна бути не менше 0,9 м, а найбільший його уклон - 1:1,25.

2.13 При усіх зовнішніх входах до житлових будинків слід передбачати тамбури глибиною не менше 1,5 м згідно з ДБН В.2.2-17. При входах до багатоквартирних будинків допускається передбачати приміщення із санвузлом для чергового персоналу (консьєржа / консьєржки), комору для зберігання прибирального інвентарю. Зазначені вище приміщення (крім тамбурів) повинні розташовуватися поза сходовими клітками. Розміщення спальних місць у приміщенні чергового персоналу (консьєржа/ консьєржки) не допускається. У житлових будинках заввишки більше двох поверхів і не обладнаних ліфтами на першому поверсі допускається передбачати окреме приміщення для зберігання дитячих колясок. Вхідні двері цього приміщення рекомендується влаштовувати з кодовими замками.

Вхідні двері до будинків повинні обладнуватися кодовими замками, якщо згідно з 5.46 не передбачено обладнання їх замково-переговорними пристроями з дистанційним керуванням.

2.14 Вхід до одноквартирного житлового будинку може влаштовуватися через засклену веранду. При цьому для входу в житлове приміщення повинно бути не менше трьох дверей (у IVB кліматичній зоні - двох дверей). Допускається влаштування подвійних дверей, а також розміщення головного входу до одноквартирного житлового будинку у цокольному поверсі. При цьому передпокій із сходишками має бути опалюваним.

2.15 Приміщення електрощитової влаштовується згідно з вимогами ПУЕ та НПАОП 40.1-1.32. У багатоповерхових житлових будинках електрощитові розміщують, як правило, на першому поверсі з виходом із неї безпосередньо назовні або у поповерховий позаквартирний коридор (хол).

Не допускається розміщення електрощитової суміжно з житловими приміщеннями (житловими кімнатами), під і над ними. Приміщення електрощитової можна розміщувати суміжно з передпокоєм, коморою, санвузлами. Допускається передбачати електрощитову в підземному поверсі поблизу входу за умови унеможливлення її затоплення та з влаштуванням шумоізоляції огорожувальних конструкцій а також розміщення електрощитової на верхньому технічному поверсі для живлення аварійної протидимної вентиляції.

У багатоквартирних будинках необхідно передбачати улаштування поштових скриньок для кожної квартири із розміщенням їх на першому поверсі у вестибюлі або коридорі загального користування. При цьому не допускається звуження розрахункової ширини евакуаційних шляхів.

Для садибних житлових будинків при комплексній забудові передбачається влаштування індивідуальних або зібраних у блоки поштових скриньок із розміщенням їх у встановлених проектом забудови місцях.

2.16 Позначка підлоги приміщень при вході до будинку повинна бути вище позначки

тротуару перед входом не менше ніж на 0,15 м. Позначку низу віконних прорізів приміщень квартир перших поверхів (за винятком квартир з виходом на приквартирну ділянку), як правило, приймають не нижче за 1,8 м від планувальної позначки землі. Вхідні сходи мають дублюватися пандусами для пересування дитячих та інвалідних колясок.

2.17 Дахи слід проектувати з організованим водостоком згідно з ДБН В 2.6-14. Допускається передбачати неорганізований водостік з дахів одно-, двоповерхових будинків за умови влаштування козирків над входами. В разі організації зовнішнього водостоку повинні бути передбачені заходи, які виключають утворення і падіння полою.

2.18 На дахах житлових будинків слід передбачати огорожу згідно з 6.13 ДБН В.1.1-7 і ГОСТ 25772. Застосування безгорищних дахів (суміщених покриттів) допускається у покриттях мансард, терас у житлових будинках терасного типу та квартирних будинків з квартирами у двох рівнях на верхніх поверхах, житлових будинків з розміщенням на верхньому поверсі приміщень творчих майстерень художників та архітекторів. Технічні рішення суміщених покриттів слід передбачати згідно з ДБН В.2.6-14.

2.19 Для будинків з умовною висотою вище 26,5 м (як правило, вище дев'яти поверхів) повинні бути передбачені, а для будинків з умовною висотою вище 13,5 м (як правило, вище п'яти поверхів) рекомендується передбачати конструктивні заходи для кріплення колисок і підвісного риштування при проведенні ремонту фасадів.

2.20 При розробленні об'ємно-планувальних рішень слід враховувати вимоги щодо забезпечення доступу персоналу до всіх елементів конструкцій та обладнання для їх періодичного огляду та обслуговування.

Квартири. Рівень їх комфорту і параметри

2.21 Одноквартирний (односімейний) житловий будинок і квартиру у багатоквартирному житловому будинку слід проектувати, виходячи з умови їх заселення однією сім'єю.

2.22 У квартирах повинні бути передбачені такі приміщення: житлові кімнати і підсобні приміщення - кухня, передпокій, санвузли, внутрішньоквартирні коридори, вбудовані комори, антресолі, літні приміщення тощо.

Типи квартир за кількістю житлових кімнат і їх площі у житлових будинках II категорії слід приймати за таблицею 1.

Таблиця 1 - Типи квартир і їх площі залежно від кількості житлових кімнат

	Кількість житлових кімнат				
	1	2	3	4	5
Нижня і верхня межа площі квартир, м ²	30-40	48-58	60-70	74-85	92-98
Примітка 1. Площі квартир дано без урахування площі літніх приміщень.					
Примітка 2. Площі квартир одноквартирних і зблокованих будинків можуть бути збільшені на 5 %.					
Примітка 3. З метою уніфікації конструктивно-планувальних рішень багатоквартирних будинків допускається збільшувати площу окремих типів квартир на 5 %.					

2.23 Рівень комфорту і склад приміщень квартир і одноквартирних будинків у будівлях житла I категорії визначається завданням на проектування, при цьому нижня межа площі квартир повинна бути не нижче від відповідних показників квартир, наведених у таблиці 1.

2.24 Площа загальної кімнати в однокімнатній квартирі повинна бути не меншою 15 м², в інших квартирах - не менше 17 м². Мінімальна площа спальні на одну особу - 10 м², на дві - 14 м². Мінімальна площа кухні в однокімнатній квартирі - 7 м², у дво- та більше кімнатних - 8 м². Мінімальна площа робочої кімнати або кабінету - 10 м².

2.25 Житлові кімнати в квартирах II категорії не можуть бути прохідними, за винятком чотирьох-, п'ятикімнатних, у яких через загальну кімнату може передбачатись вхід до однієї зі спалень або робочої кімнати (кабінету).

2.26 В однокімнатних квартирах замість кухонь допускається передбачати кухні-ніші за умови їх обладнання електроплитами та влаштування в них примусової вентиляції.

2.27 В однокімнатних квартирах допускається суміщений санвузол (ванна, умивальник, унітаз). У дво-, трикімнатних квартирах обох категорій слід передбачати роздільні санвузли (ванна з умивальником і вбиральня з унітазом та умивальником). У квартирах, де чотири і більше кімнат, повинно бути не менше двох суміщених санвузлів, кожен з яких має бути обладнаний унітазом (вбиральня з умивальником та унітазом і ванна кімната з ванною, умивальником та унітазом).

Мінімальні розміри площі санвузлів:

- суміщений санвузол (обладнаний ванною, умивальником, унітазом, місцем для пральної машини) - 3,8 м;
- ванна кімната (обладнана ванною, умивальником, місцем для пральної машини) - 3,8 м² (з підключенням останньої до каналізації);
- туалет (вбиральня, обладнана унітазом і умивальником) - 1,5 м²;
- туалет (вбиральня, обладнана унітазом без умивальника) - 1,2 м².

2.28 Не допускається розміщення вбиральні та ванної (або душової) над житловими кімнатами і кухнями. Ці приміщення допускається розміщувати над кухнею квартир, розташованих у двох рівнях. Не допускається кріплення приладів і трубопроводів безпосередньо до міжквартирних стін і перегородок, які огорожують житлові кімнати.

2.29 У сільських населених пунктах допускається будівництво житлових будинків до двох поверхів (не рахуючи цокольного) з неканалізованими вбиральнями типу "люфт-клозет" або біо-туалетом. Приміщення повинно мати природне освітлення та провітрювання. У ІІВ та ІІІВ кліматичних зонах неканалізовані вбиральні допускається розміщувати в опалюваній частині житлового будинку зі входом через тамбур-шлюз глибиною не менше 1 м. У ІІБ та ІVВ кліматичних зонах влаштування "люфт-клозетів" в опалюваній частині житлового будинку не допускається.

2.30 Ширина підсобних приміщень квартир повинна бути не менше: кухні - 1,8 м; передпокою - 1,5 м; коридорів, що ведуть до житлових кімнат, - 1,1 м.

2.31 Кухні, обладнані газовими водонагрівачами, повинні бути забезпечені припливом повітря через кватирки або заготовані отвори площею не менше 0,02 м², які розташовують у нижній частині дверей, біля підлоги.

2.32 Місця розташування балконів і лоджій багатоповерхових житлових будинків визначаються проектним рішенням з урахуванням вимог 3.3. У випадку їх застосування необхідно керуватися вимогами 3.7 і 4.10 цих Норм.

2.33 З метою недопущення проникнення сторонніх осіб до квартир, розташованих на першому поверсі, вікна і лоджії у них можуть бути захищені металевими ґратами, що відчиняються зсередини, за умови забезпечення нормованих значень коефіцієнта природної освітленості та умов евакуації з приміщень.

2.34 Вхідні двері до квартир, а також елементи кріплення та замикання повинні бути посиленої конструкції з ущільненнями в притулах згідно з ДСТУ Б В.2.6-11. Вхідні двері квартир повинні мати вогнестійкість не менше EI 30 для будинків I, II, III ступенів вогнестійкості, не менше EI 15 - для будинків IIIa, IIIб, IV, IVa ступенів вогнестійкості (для будинків V ступеня вогнестійкості - не нормується). Двері квартир у відчиненому положенні не повинні зменшувати розрахункову ширину сходових площадок і маршів.

2.35 З кожної квартири одно-, двоповерхових окремо розташованих і зблокованих житлових будинків рекомендується, а з квартир першого поверху багатоповерхових житлових будинків допускається передбачати додатковий вихід на приквартирну ділянку.

Спеціалізоване житло для осіб похилого віку, інвалідів і гуртожитки

2.36 Спеціалізоване житло для осіб похилого віку необхідно розташовувати у житлових будинках з обслуговуванням і відокремлених будинках-інтернатах, що проектується за спеціальними нормами згідно з вимогами ДБН 363 та ДБН В.2.2-18.

Спеціалізоване житло для інвалідів може розташовуватися в будинках-інтернатах, спеціалізованих житлових будинках для сімей з інвалідами або в першому поверсі багатоквартирного

житлового будинку звичайного типу.

2.37 Одно-, двокімнатні квартири для осіб похилого віку повинні мати загальну площу, не меншу зазначеної в таблиці 1 з можливим збільшенням на 5 %.

Площа квартир для сімей з інвалідами повинна бути збільшена на 10...12 м² проти показників, зазначених у таблиці 1.

2.38 У будинках із квартирами для осіб похилого віку та інвалідів у коридорах, при вході до будинку, підході до ліфта та сміттєпроводу не повинно бути сходинок і порогів. У цих випадках слід передбачати пандуси шириною не менше 1,2 м з уклоном не більше 1:20 або підйомники. Ширина позаквартирних коридорів має бути не менше 1,8 м, дверей - не менше 0,9 м. При входах до будинку слід передбачати тамбури глибиною не менше 1,5 м.

2.39 У квартирах для осіб похилого віку та інвалідів влаштування лоджій або балконів обов'язкове. Їх ширина для інвалідів повинна бути не меншою 1,5 м.

У квартирах для сімей з інвалідами-колясочниками ширина підсобних приміщень повинна бути не менше: кухні - 2,3 м при однобічному і 2,9 м при двобічному або кутовому розміщенні обладнання; передпокою - 1,6 м (з можливістю зберігання крісла-коляски); внутрішньоквартирних коридорів - 1,15 м; розміри у плані ванної кімнати або суміщеного санвузла - 2,2 м x 2,2 м, вбиральні з умивальником - 1,6 м x 2,2 м; вбиральні без умивальника - 1,2 м x 1,6 м.

2.40 У спеціалізованих квартирних будинках для осіб похилого віку та інвалідів слід передбачати центри громадського, соціального і медичного обслуговування, приміщення адміністративно-господарського призначення та інше загальною площею із розрахунку від 4,2 м² до 5,2 м² на одну особу, залежно від їх місткості. Склад і площі цих приміщень визначаються завданням на проектування.

2.41 За необхідності допускається проектувати гуртожитки для робітників і службовців. Гуртожитки для молоді, що навчається, повинні бути місткістю не більше 500 осіб. Комплекс гуртожитків місткістю більше 500 осіб допускається розміщувати в студентських містечках при великих навчальних закладах.

2.42 Житлові осередки для сімейної молоді можуть бути передбачені у складі гуртожитків, місткість яких проектується згідно з завданням на проектування.

2.43 Житлові кімнати гуртожитків проектують із розрахунку заселення не більше трьох осіб при площі не менше 8 м² на кожного мешканця, а для аспірантів - на одну-дві особи при площі не менше 10 м² на кожну. Кімнати слід обладнувати вбудованими шафами площею не менше 0,6 м² на кожного мешканця.

2.44 Житлові кімнати гуртожитків, як правило, групують з підсобними приміщеннями (кухнями, передпокоюми, санвузлами) у житлові осередки місткістю не більше ніж на 10 осіб, а у гуртожитках для аспірантів - не більше ніж на шість осіб.

2.45 Кухні та кухні-ніші гуртожитків слід проектувати із розрахунку: на дві-п'ять осіб - не менше 8 м², на шість осіб і більше - за нормою площі 1,5 м на особу. В разі влаштування у гуртожитках кухонь-ніш необхідно враховувати вимоги 2.26 та 3.4 цих Норм.

2.46 Обладнання санвузлів у гуртожитках для однаків слід проектувати із розрахунку один душ або ванна, один умивальник і один унітаз не більше ніж на чотири-шість осіб, а в осередках гуртожитків для сімейної молоді - один душ або ванна, один унітаз і один умивальник не більше ніж на три особи.

2.47 У гуртожитках слід передбачати приміщення громадського призначення: для культурно-масових заходів, навчальних і спортивних занять, відпочинку, громадського харчування, медичного і побутового обслуговування, адміністративного та господарського призначення, які визначаються завданням на проектування. Площа приміщень громадського призначення на одну особу повинна бути не менше 3,0 м².

2.48 Для слухачів спеціалізованих навчальних закладів і курсів склад та площі житлових

осередків і підсобних приміщень гуртожитків визначаються завданням на проектування, але не нижче зазначених у 2.43 - 2.47.

Нежитлові поверхи (приміщення)

2.49 Висоту приміщень громадського призначення, що розташовуються у житлових будинках, допускається приймати такою, що дорівнює висоті житлових приміщень, крім приміщень, у яких за умовами розміщення обладнання повинна бути висота не менше 3 м від підлоги до стелі.

2.50 У першому, другому, третьому і цокольному поверхах житлових будинків допускається розміщувати приміщення: адміністративні, магазинів роздрібної торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування, відділень зв'язку загальною площею не більше 700 м², банків, магазинів і кіосків з продажу преси, поліклінік, жіночих консультацій, рентгено-стоматологічних кабінетів (в разі забезпечення вимог НРБУ); роздавальних пунктів молочних кухонь, юридичних консультацій і нотаріальних контор, загсів, філій бібліотек, виставкових залів, контор житлово-експлуатаційних організацій, фізкультурно-оздоровчих занять загальною площею до 150 м², культурно-масової роботи з населенням (для проведення лекцій, зборів, бібліотек-читалень, кімнат для індивідуальних занять, роботи гуртків, прийому громадян депутатами тощо), дитячих художніх шкіл, центрів соціального захисту населення, центрів зайнятості населення базового рівня до 50 відвідувачів і до 15 співробітників центрів, а також груп короткотривалого перебування дітей дошкільного віку (крім третього та цокольного поверху) з урахуванням 2.53, 2.58, 4.22, 5.22, 5.23, 5.24, 5.33 цих Норм і СанПиН 3077..

Не допускається розміщення у житлових будинках:

а) підприємств громадського харчування з кількістю місць більше 50 (крім гуртожитку) і домових кухонь продуктивністю більше 500 обідів на день;

б) пунктів приймання склотари, а також магазинів сумарною торговельною площею більше 1000 м²;

в) спеціалізованих закладів і підприємств, експлуатація яких може призвести до забруднення території та повітря житлової забудови і квартир з підвищенням понад допустимі рівні шуму, вібрації, іонізуючого та неіонізуючого випромінювання в тому числі казино та залів ігрових автоматів;

г) спеціалізованих магазинів будівельних, мастильних та інших товарів, експлуатація яких може призвести до забруднення території і повітря житлової забудови, магазинів з продажу вибухо-пожежонебезпечних речовин і матеріалів, спеціалізованих рибних та овочевих магазинів;

д) підприємств побутового обслуговування, у яких застосовуються легкозаймисті речовини (за винятком перукарень, майстерень з ремонту годинників розрахунковою площею до 300 м²);

е) майстерень ремонту побутових машин і приладів, ремонту взуття розрахунковою площею понад 100 м²;

ж) лазень і саун (лазень сухого жару), пралень і хімчисток (крім приймальних пунктів і пралень самообслуговування продуктивністю до 75 кг білизни у зміну);

з) автоматичних телефонних станцій, призначених для телефонізації житлових будинків загальною площею більше 100 м²;

й) громадських вбиралень;

к) похоронних бюро.

У житлових будинках допускається розміщення на верхньому поверсі (у тому числі можливо технічному або мансардному) в приміщеннях, що мають висоту не менше 2,5 м і в яких відсутнє інженерне обладнання, творчих майстерень художників та архітекторів із урахуванням положень 2.18 цих Норм.

Сполучення ліфтових шахт із таким поверхом допускається передбачати через протипожежний тамбур-шлюз 1-го типу.

2.51 У підвальних, підземних, цокольних і на першому поверхах багатоквартирних житлових будинків допускається влаштування вбудованих та вбудовано-прибудованих гаражів та стоянок для зберігання легкових автомобілів і мотоциклів, що належать мешканцям цих будинків, згідно з

вимогами ДБН 360, ДБН В.2.3-15. У складі одноквартирних житлових будинків допускається влаштування гаражів площею до 40 м².

2.52 Вбудовані приміщення для розташування в них підприємств і закладів громадського призначення повинні проектуватися згідно з чинними будівельними нормами на ці заклади (ДБН В.2.2-3, ДБН В.2.2-4, ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-10, ДБН В.2.2-11, ДБН В.2.2-13, СНиП 2.09.04, ДБН В.2.2-16, ВСН 54, ДБН В.2.2-17, ВБН В.2.2-ЦЗН).

Завантаження приміщень громадського призначення, вбудованих у житлові будинки, слід виконувати: з торців житлових будинків, що не мають вікон; з підземних тунелів; з боку магістралей за наявності спеціальних завантажувальних приміщень. Допускається не передбачати зазначені завантажувальні приміщення при площі вбудованих громадських приміщень до 150 м².

2.53 Приміщення громадського призначення, крім приміщень громадського призначення гуртожитків і житлових будинків для осіб похилого віку та сімей з інвалідами, повинні мати входи та евакуаційні виходи, ізольовані від житлової частини будинку.

2.54 Несучі конструкції суміщеного покриття вбудовано-прибудованої частини житлового будинку повинні мати вогнестійкість не менше RE 45 (для плит, настилів, прогонів) і не менше R 45 (для балок, ферм, арок, рам), а також групу за межею поширення вогню МО. Рівень покрівлі вбудовано-прибудованої частини будинку не повинен перевищувати позначку підлоги вище розташованих житлових приміщень основної частини будинку. Матеріали покриття повинні мати показники пожежної небезпеки не вище ніж Г1 (для утеплювача); РП 1 (для поверхневих шарів конструкцій покрівлі). Покриття повинне мати захисний шар, що запобігає сонячному перегріву.

2.55 Інженерні комунікації приміщень громадського призначення, що проходять через житлову частину, або житлової частини, що проходять через вбудовані приміщення, повинні бути прокладені у самостійних шахтах, обгороджених протипожежними перегородками 1-го типу.

2.56 Висота приміщень, розташованих у підземних, підвальних і цокольних поверхах, не призначених для розміщення в них приміщень за 2.50, а також технічного підпілля від рівня підлоги до низу плити перекриття повинна бути не менше 1,9 м; у разі розміщення в них індивідуальних теплових пунктів - не менше 2,2 м, у разі розміщення гаражів та стоянок для автомашин і мотоциклів, що належать мешканцям, - відповідно до ДБН В.2.3-15.

2.57 Висота технічних поверхів визначається в кожному окремому випадку залежно від виду обладнання і комунікацій, розташовуваних в об'ємі технічного поверху, з урахуванням умов їх експлуатації.

2.58 В разі розташування нежитлових приміщень у житлових будинках, коли такі приміщення займають увесь поверх або декілька нижніх поверхів, останні рекомендується відокремлювати від житлових технічними поверхами.

2.59 В окремих житлових будинках, що визначаються за схемою розміщення споруд цивільної оборони, слід проектувати приміщення подвійного призначення відповідно до вказівок ДБН В.2.2-5.

2.60 У сільських одноквартирних житлових будинках можливо передбачати вбудовано-прибудовані приміщення для індивідуальної трудової діяльності, що забезпечують сільськогосподарську діяльність (приготування кормів для тварин, лагодження засобів землеробства), обробку і реалізацію сільськогосподарської продукції (зберігання, консервування, пакування тощо), робочі місця для народних промислів (ткацтво, килимарство, вишивка, гончарство, ковальство, різьблення по дереву тощо), а також торговельних і обслуговуючих послуг, зазначених вище, дотримуючись відповідних нормативних вимог. Господарські та побутові приміщення, крім приміщень для утримання худоби та птиці, допускається розміщувати у цокольному та підвальному поверхах. Дозволяється розміщення погребів під господарськими будівлями, де не утримується худоба та птиця.

2.61 На експлуатованих покрівлях житлових будинків, покрівлях вбудовано-прибудованих і прибудованих підприємств громадського призначення, а також при вхідній зоні, у літніх позаквартирних приміщеннях, у сполучних елементах між житловими будинками (у тому числі від-

критих переходах) і відкритих нежитлових поверхах (першому і проміжних) житлових будинків допускається передбачати для жителів будинку майданчики: спортивні, для відпочинку дорослих (озеленені), солярії, сушіння білизни, чищення речей, меблів і одягу. При цьому слід забезпечувати необхідні технологічні, санітарно-гігієнічні вимоги, заходи безпеки (влаштування огорожі та вжиття заходів щодо захисту людей від витяжного повітря та від пошкодження вентиляційних випусків, у тому числі протидимних установок), а в частині протипожежних вимог - без влаштування додаткового покриття над експлуатованими покрівлями.

Будівельні матеріали, що застосовуються для експлуатованих покрівель, повинні мати показники пожежної небезпеки не вище ніж Г1 (для утеплювача); В1, РП1 (для поверхневих шарів конструкцій покрівлі).

2.62 Допускається влаштування одного евакуаційного виходу з приміщень закладів громадського призначення з першого, другого, третього і цокольного, підвального і підземного поверхів при дотриманні вимог 5.13 ДБН В.1.1-7 та 4.15*, 4.16* ДБН В.2.2-9.

2.63 Двері виходів з технічних поверхів, виходів на покрівлю, а також електрощитових, вентиляційних камер, комор горючих матеріалів повинні бути протипожежними 2-го типу для будинків I-II ступенів вогнестійкості, 3-го типу - для будинків інших ступенів вогнестійкості, за винятком V.

2.64 Для вентиляції холодного горища слід передбачати у зовнішніх стінах з кожної боку будинку отвори сумарною площею не менше 1/500, а в ПІБ, ПІВ і ІVВ кліматичних зонах - не менше 1/50 площі горищного перекриття.

2.65 У кожній перегородці та внутрішній стіні технічного підпілля, за винятком протипожежних перешкод, необхідно передбачати під стелею отвори площею не менше 0,02 м² у кожній.

У зовнішніх стінах підвалів та технічних підпіль, що не мають вентиляції, слід передбачати продухи загальною площею не менше 1/400 площі підлоги технічного підпілля, підвалу, які рівномірно розташовують по периметру зовнішніх стін. Площа одного продуху повинна бути не меншою 0,05 м². Продухи огорожуються металевими сітками або іншими сітчастими елементами з метою запобігання проникненню в технічне підпілля або підвал різноманітних тварин і комах.

3 САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ВИМОГИ

3.1 Виконання санітарно-гігієнічних вимог при проектуванні житла здійснюється відповідно до умов фізико-географічного районування території України і включає у себе вимоги до інсоляції, природного освітлення, провітрювання, іонізації та мікроклімату приміщень житлових будинків, захисту їх від шуму, вібрації, електромагнітного і радіоактивного випромінювання згідно з СанПиН 2605, ДБН В.2.5-28, ДСП 201, ДСН 3.3.6.042, СанПиН 3077, ДСН 3.3.6.037, СанПиН 42-120-4948, СанПиН 1304, СанПиН 2152, ДержСанПиН 3.3.2-007, ДержСанПиН 239, СанПиН 42-121-4719, СанПиН 42-123-5777, СанПиН 5781.

3.2 Тривалість інсоляції, що відповідає ДБН 360, повинна бути забезпечена: в одно-, дво- і трикімнатних квартирах - не менше ніж в одній кімнаті; у чотири- і п'ятикімнатних - не менше ніж у двох кімнатах; у шести- і більше кімнатних - не менше ніж у трьох кімнатах; в одно-, двокімнатних квартирах для осіб похилого віку - не менше ніж в одній з житлових кімнат. У гуртожитках повинні інсолюватися не менше 60 % житлових кімнат.

3.3 Літні приміщення житлових будинків не повинні погіршувати інсоляцію квартири. Проектування лоджій і балконів перед кімнатами, що є розрахунковими за умовами забезпечення внормованої інсоляції квартири, необхідно супроводжувати розрахунками, які дають можливість перевірити інсоляційний режим кімнат згідно з ДСТУ-Н "Настанова з розрахунку інсоляції об'єктів цивільного призначення" (2009 р.). У випадках проектування балконів перед такими кімнатами їх рекомендується розташовувати зміщеними відносно вікон: у кімнатах східної і західної орієнтації-у північному напрямку, у кімнатах південної орієнтації- у будь-якому напрямку.

3.4 Природне освітлення повинні мати житлові кімнати, кухні, неканалізовані вбиральні, вхідні тамбури до будинків, сходові клітки і загальні коридори у житлових будинках коридорного типу, а також приміщення громадського призначення в гуртожитках і житлових будинках для осіб похилого віку і сімей з інвалідами. Відношення площі світлових прорізів житлових кімнат і кухонь до площі підлоги цих приміщень повинно бути в межах від 1:5,5 до 1:8. Для мансардних поверхів зі світловими прорізами в площині похилих огорожувальних конструкцій - не менше 1:10. Уточнення геометричних параметрів світлових прорізів слід провадити на підставі розрахунку коефіцієнта природної освітленості згідно зі ДБН В.2.5-28.

Примітка 1. Допускається проектувати без природного освітлення:

- а) кухні-ніші за умови їх обладнання електроплитами і влаштування примусової витяжної вентиляції;
- б) позаквартирні поверхові коридори в будинках секційного типу з центрально розташованим сходово-ліфтовим вузлом;
- в) тамбури в одноквартирних і зблокованих житлових будинках, а також такі, що ведуть безпосередньо до квартири;
- г) внутрішньоквартирні сходи і сходові клітки одноквартирних і зблокованих будинків.

Примітка 2. Природне освітлення робочих приміщень для інвалідів, які слабо бачать, та працюють удома, проектують за спеціальним завданням.

3.5 У житлових будинках коридорного типу довжина загальних коридорів не повинна перевищувати в разі освітлення через світлові прорізи в зовнішніх стінах з одного торця - 24 м, з двох торців - 48 м. За більшої довжини коридорів необхідно передбачати додатково природне освітлення через світлові кармани. Відстань між двома світловими карманами повинна бути не більше 24 м, а між світловим карманом і світловим прорізом у кінці коридору - не більше 30 м. Ширина світлового кармана повинна бути не менше половини його глибини (без урахування ширини прилеглого коридору). Допускається освітлювати коридори довжиною до 12м, розташовані по обох боках сходової клітки, другим світлом через двері, що ведуть до цієї сходової клітки, заklenі армованим склом. Коридори в будинках-інтернатах для осіб похилого віку і сімей з інвалідами повинні мати природне освітлення через вікна у зовнішніх стінах будинків при довжині коридору більше 10 м. Відстань між двома світловими карманами у таких будинках повинна бути не більше 16м.

3.6 Приміщення, що мають природне освітлення, повинні бути забезпечені провітрюванням через стулки вікон, кватирки або інші пристрої відповідно до 5.23.

3.7 Допускається заklenня літніх приміщень при кухнях і житлових кімнатах за умови забезпечення в них нормованого коефіцієнта природного освітлення та повітрообміну квартир.

3.8 У будинках, що проектуються для ШБ, ШВ і ІВВ кліматичних зон, квартири повинні бути забезпечені наскрізним або кутовим провітрюванням, допускається також вертикальне (через шахти) провітрювання. У секційних будинках, що проектуються для ШБ і ШВ кліматичних зон, допускається провітрювання однічно розташованих одно- і двокімнатних квартир через бічні прорізи еркерів, ризалітів або інші позаквартирні провітрювані приміщення. У будинках коридорного типу допускається провітрювання одно- і двокімнатних квартир через загальні коридори довжиною не більше 24 м, які мають пряме природне освітлення і наскрізне або кутове провітрювання.

3.9 При проектуванні житлових будинків передбачають заходи щодо шумовібропоглинання, які повинні задовольняти вимоги СНиП II-12 щодо житлових приміщень.

У випадку розміщення житлових будинків на міських магістральних вулицях вони повинні передбачатися шумозахисними, з розташуванням квартир або спальних кімнат у бік, протилежний до магістралі. У таких будинках допускається орієнтація на сторону шуму однієї загальної кімнати в квартирах з кількістю житлових кімнат три і більше.

У зазначених кімнатах слід передбачати конструктивно-технічні засоби шумозахисту, які знижують у режимі провітрювання рівень проникаючого шуму до нормативних значень.

Допустимі рівні шуму, що створюються у приміщеннях будинків системами вентиляції й іншим інженерно-технічним обладнанням (ліфти, насоси, електродвигуни, трансформатори тощо), слід приймати на 5 дБА нижче (поправка мінус 5 дБА) відповідних гігієнічних нормативів.

3.10 При розміщенні нового будівництва в існуючій забудові або реконструкції будинків слід

забезпечити дотримання вимог чинних нормативних документів щодо інсоляції, природного освітлення і захисту від шуму для навколишніх будинків. Ця умова є обов'язковою і в разі зміни габаритів існуючого будинку.

3.11 При проектуванні елементів конструкцій, їх з'єднань, а також вентиляційних ґрат слід забезпечувати умови щодо захисту приміщень квартир від проникнення паразитуючих тварин і комах.

3.12 Будівельні та опоряджувальні матеріали, у тому числі матеріали, які використовуються для виготовлення вбудованих меблів, систем гарячого і холодного водопостачання, вентиляції, застосовувані у житлових будинках, повинні забезпечувати у них гігієнічні вимоги відповідно до чинного законодавства.

3.13 Будинки повинні бути захищені від іонізуючого випромінювання радіонуклідів згідно з вимогами розділу 8 НРБУ із урахуванням ДБН В.1.4-1.01 і ДБН В.1.4-2.01.

3.14 Ефективна питома активність природних радіонуклідів у матеріалах, використовуваних у житлових будинках, що споруджуються та реконструюються, не повинна перевищувати 370 Бк/кг.

Середньорічна еквівалентна рівноважна об'ємна активність радону-222 у повітрі приміщень житлових будинків, що споруджуються і реконструюються, не повинна перевищувати 50 Бк/м³, а у будинках, що експлуатуються, - 100 Бк/м³.

Потужність поглинутої в повітрі дози (ППД) гамма-випромінювання в приміщеннях житлових будинків, що вводяться в експлуатацію, не повинна перевищувати 73 пГр/с (30 мкР/год), а в тих, що експлуатуються, - 122 пГр/с (50 мкР/год.).

4 ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

4.1 При проектуванні житлових будинків слід виконувати вимоги, викладені в ДБН В.1.1-7, а також вимоги даного розділу.

4.2 Площа поверху (в межах протипожежного відсіку) залежно від ступеня вогнестійкості та поверховості будинків повинна бути не більшою за вказану в таблиці 2.

У житлових будинках I ступеня вогнестійкості міжсекційні ненесучі стіни в межах протипожежного відсіку і перегородки, що відокремлюють загальні коридори від інших приміщень, повинні мати межу вогнестійкості не менше EI 60. У житлових будинках II й III ступенів вогнестійкості зазначені стіни і перегородки повинні мати межу вогнестійкості EI 45.

Ступінь вогнестійкості житлових будинків для осіб похилого віку і сімей з інвалідами повинна бути не нижче II, за винятком індивідуальних і двоповерхових (включаючи мансардний поверх) зблокованих житлових будинків.

У житлових будинках IIIa й IVa ступенів вогнестійкості несучі елементи сталевого каркаса і його вузли усередині приміщень повинні бути захищені будівельними теплоізоляційними матеріалами, що забезпечують необхідну межу вогнестійкості.

Таблиця 2 - Нормована площа поверху залежно від ступеня	Найбільша кількість поверхів	Найбільша площа поверху (в межах протипожежного відсіку), м ²
I	25	2200
II	10	2200
III	5	1800
IV, IIIб	1	1400
IV, IIIб	2	1000
V, IIIa, IVa	1	1000
V	2	800

4.3 Міжквартирні ненесучі стіни і перегородки у будинках I ступеня вогнестійкості повинні мати межу вогнестійкості EI 60, а у будинках II й III ступенів вогнестійкості - EI 45, групу за межею поширення вогню - MO. У будинках III ступеня вогнестійкості допускається передбачати

між-квартирні перегородки групи М1.

Міжкімнатні (шафові, збірно-розбірні, із дверними прорізами і розсувні) перегородки в будинках усіх ступенів вогнестійкості допускається проектувати з горючих матеріалів.

4.4 У будинках I, II й III ступенів вогнестійкості для мансардного поверху слід приймати межу вогнестійкості несучих конструкцій і міжсекційних перегородок не менше REI 45 і EI 45 відповідно, а групу за межею поширення вогню – М0.

Матеріали, що застосовуються у покрівлі мансардного поверху, повинні мати показники пожежної небезпеки не вище ніж Г1 (для утеплювача), РП1, В1 (для поверхневих шарів конструкції покрівлі), а дерев'яні лати мансардного поверху повинні бути оброблені засобами вогнезахисту, які забезпечують I групу вогнезахисної ефективності згідно з ГОСТ 16363.

4.5 Межа вогнестійкості та група за межею поширення вогню для конструкцій галерей у галерейних будинках повинні відповідати значенням, прийнятим для перекриттів.

4.6 Найбільші відстані від дверей квартир і кімнат гуртожитків до виходу у сходову клітку або назовні слід приймати за таблицею 3.

Таблиця 3 - Найбільша відстань від дверей квартир і кімнат гуртожитків до виходу у сходову клітку або назовні

Ступінь вогнестійкості будинку	Найбільша відстань від дверей квартири або кімнати у гуртожитку до виходу, м	
	у разі розташування між сходовими клітками або зовнішніми виходами	у разі виходу до тупикового коридору або на галерею
I	40	25
II	40	25
III	30	20
IIIб, IV	25	15
IIIa, IVa, V	20	10

Примітка. Відстань від дверей квартир або кімнати у гуртожитку до сходової клітки визначається по коридору від дверей виходу з квартири (дверей кімнати у гуртожитку) до дверей сходової клітки, а для сходових кліток типу НІ - до дверей виходу на повітряну зону цієї сходової клітки, для сходових кліток типу Н4 - до дверей виходу в протипожежний тамбур-шлюз цієї сходової клітки

4.7 У житлових будинках коридорного типу і гуртожитках коридори слід розділяти протипожежними перегородками на ділянки, довжина яких встановлюється СНиП 2.04.05, але не більше 30 м одна від одної та від торців коридорів. Типи протипожежних перегородок визначаються згідно з 5.26 ДБН В.1.1-7.

4.8 У житлових будинках секційного типу I і II ступенів вогнестійкості умовною висотою до 9 м включно допускається влаштовувати сходові клітки типу СК2, що проектуються згідно з 5.47 ДБН В.1.1-7. При цьому, починаючи з другого поверху і вище, слід передбачати в кожній квартирі другий евакуаційний вихід згідно з 4.10, а) та 4.10, б) цих Норм, а також просвіт між маршами не менше 0,7 м або світлову шахту на всю висоту сходової клітки площею горизонтального перерізу не менше 2 м².

4.9 Двері сходових кліток (крім сходових кліток типу Н4), тамбурів при сходових клітках типу Н2 (див. 4.14) і двері квартир, що виходять безпосередньо в сходові клітки, повинні бути глухими або з армованим склом, обладнані пристроєм для самозачинення й ущільненнями в притулах.

4.10 У житлових будинках секційного типу з умовною висотою не більше ніж 26,5 м включно квартири можуть мати вихід в одну сходову клітку типу СК1.

З третього поверху і вище таких будинків слід проектувати другий евакуаційний вихід, за який може бути прийнятий:

а) вихід з балконів (лоджій) квартир або безпосередньо з квартир через двері на зовнішні

металеві маршові сходи, які ведуть до позначки підлоги третього поверху і мають уклон не більший 80° , ширину маршів і площадок не менше 0,6 м, висоту огорожі не менше 1,2 м. Двері виходу на зазначені вище сходи повинні відповідати вимогам, які ставляться до входних дверей квартири (крім вимог до вогнестійкості дверей);

б) вихід з кожної квартири на площадку, що влаштовується уздовж зовнішньої стіни будинку з глухим простінком шириною не менше 1,2 м, між торцем площадки та прорізом, який виходить на площадку, або не менше 1,6 м між прорізами. Вихід із квартири або застлених балконів (лоджій) на таку площадку слід передбачати через двері. Площадка повинна бути шириною не менше 1,2 м, мати огорожу висотою не менше 1,2 м. На таких площадках допускається встановлювати зовнішні блоки кондиціонерів квартир;

в) вихід на сходи типу С3, що влаштовуються в торці коридору або в будь-якій його частині і веде до позначки підлоги другого поверху, минаючи сходово-ліфтовий вузол; при цьому в секціях з кількістю квартир на поверсі більше чотирьох необхідно влаштовувати у квартирах на три кімнати і більше вихід згідно з 4.10,б).

Примітка 1. Зазначені в 4.10, а) сходи і в 4.10, б) площадки не враховуються при визначенні загальної площі квартир згідно з додатком В цих Норм.

Примітка 2. Зазначеними в 4.10,б) площадками можуть слугувати частини балконів, лоджій, терас без застлення.

4.11 У житлових будинках допускається влаштування квартир у двох і більше рівнях (поверхах). Для таких квартир допускається влаштування виходу в сходові клітки будинку через один поверх, який може бути організований на першому (нижньому) або на другому рівні (поверсі) квартири. При цьому поверх, що не має безпосереднього виходу в сходову клітку будинку, повинен бути забезпечений евакуаційним виходом згідно з 4.10 цих Норм.

Допускається влаштування внутрішньоквартирних сходів із гвинтовими або забіжними сходами, при цьому ширина проступу в середині сходинок повинна бути не менше 18 см. Допускається передбачати внутрішньоквартирні сходи дерев'яними.

4.12 У житлових будинках коридорного і галерейного типу з умовною висотою до 26,5 м включно при загальній площі квартир на поверсі 500 м^2 і більше загальні коридори (галереї) повинні мати виходи не менше ніж на дві звичайні сходові клітки типу СК1.

При загальній площі квартир на поверсі менше 500 м^2 допускається вихід на одну звичайну сходову клітку типу СК1. При цьому в торцях коридору (галереї) слід передбачати виходи на зовнішні сходи типу С3.

При розміщенні сходової клітки типу СК1 у торці будинку допускається, при дотриманні вимог 4.6 цих Норм, улаштування одних сходів типу С3 у протилежному торці коридору (галереї).

У двоповерхових гуртожитках V і IIIб ступенів вогнестійкості сходи типу С3 повинні вести до позначки підлоги першого поверху.

Примітка. Загальна площа квартир на поверсі, що вказана у цьому пункті та пунктах 4.13, 4.14, може бути збільшена до 600 м^2 за умов кількості квартир на поверсі не більше чотирьох.

4.13 У житлових будинках з умовною висотою більше 26,5 м при загальній площі квартир на поверсі менше 500 м^2 квартири можуть мати вихід в одну незадимлювану сходову клітку типу Н1. При цьому в будинках секційного типу для усіх квартир і приміщень загального користування гуртожитків, розташованих на третьому поверсі і вище, слід передбачати другий евакуаційний вихід згідно з 4.10, а у будинках коридорного типу - додаткові виходи в торцях коридору на зовнішні сходи типу С3, що ведуть до позначки підлоги другого поверху.

При розміщенні незадимлюваної сходової клітки типу Н1 у торці коридору будинку допускається влаштування одних сходів типу С3 у протилежному торці коридору при дотриманні вимог 4.6 цих Норм.

4.14 У житлових будинках з умовною висотою більше 26,5 м при загальній площі квартир на поверсі 500 м^2 і більше слід передбачати не менше двох незадимлюваних сходових кліток; не менше 50 % з них повинні бути типу Н1, решту сходових кліток допускається проектувати типів Н2 або Н4. Незадимлювані сходові клітки в межах першого поверху повинні мати виходи

безпосередньо назовні.

Допускається влаштовувати вихід назовні з незадимлюваної сходової клітки типу Н1 через вестибюль, відокремлений від коридорів, що примикають до них, згідно з вимогами 5.32 і 5.44 ДБН В.1.1-7. При цьому сполучення сходові клітки з вестибюлем повинно влаштовуватися аналогічно до інших поверхів через повітряну зону. Допускається заповнення прорізу повітряної зони на першому поверсі металевими ґратами. Сполучення незадимлюваних сходових кліток типів Н2, Н4 з вестибюлем улаштовується згідно з вимогами 5.44 ДБН В.1.1-7.

На шляхах евакуації від дверей квартири до сходової клітки типу Н2 слід передбачати не менше двох (не рахуючи дверей із квартири) послідовно розташованих дверей. При цьому, при сходовій клітці Н2 слід передбачати тамбур. Двері тамбура виконуються згідно з 4.9 цих Норм.

4.15 Огорожі балконів і лоджій у будинках заввишки три поверхи і більше повинні виконуватися з негорючих матеріалів.

Не допускається влаштування ґрат і засклення балконів, лоджій і галерей, які використовуються як зовнішні повітряні зони при незадимлюваних сходових клітках типу Н1, і зовнішніх площадок, що влаштовуються згідно з 4.10, на вище зазначених балконах, лоджіях, галереях.

4.16 Видалення диму з поповерхових коридорів у будинках з незадимлюваними сходовими клітками слід передбачати через спеціальні шахти з примусовою витяжкою і клапанами, що улаштовуються на кожному поверсі із розрахунку одна шахта на 30 м довжини коридору.

Для кожної шахти димовидалення слід передбачати автономний вентилятор. Шахти димовидалення повинні бути з негорючих матеріалів і мати межу вогнестійкості не менше REI 60 (для стін), EI 60 (для перегородок, які встановлюються на перекриттях вогнестійкістю REI 60).

Примітка. У будинках секційного типу з умовною висотою до 26,5 м з коридорів завдовжки понад 12 м, не забезпечених природним освітленням за 3.5, слід передбачати видалення диму згідно з 4.16, 4.18.

4.17 У житлових будинках з незадимлюваними сходовими клітками для протидимного захисту в разі пожежі передбачають підпір зовнішнього повітря у шахти ліфтів, подаючи у верхню частину кожної шахти зовнішнє повітря в об'ємі, який належить розраховувати з урахуванням нормативної величини надлишкового тиску згідно зі СНиП 2.04.05.

Крім того, у будинках з протипожежними тамбур-шлюзами при ліфтах для транспортування пожежних підрозділів у разі пожежі слід забезпечувати підпір зовнішнього повітря у тамбур-шлюз поверху задимлення, а в будинках з незадимлюваними сходовими клітками типу Н2 - у верхню зону кожного відсіку цих сходових кліток. Повітря, яке забезпечує підпір, слід подавати каналами з межею вогнестійкості за 4.16 цих Норм.

4.18 Вентиляційні установки підпору повітря і димовидалення повинні бути розташовані в окремих приміщеннях вентиляційних камер, відгороджених протипожежними перегородками 1-го типу та перекриттями 3-го типу.

4.19 Вимоги 4.12, 4.13, 4.16, 4.17 не поширюються на існуючі будинки заввишки 9 поверхів (10 поверхів будинків секційного типу для крупних і найкрупніших міст), що надбудовуються мансардним поверхом. При цьому мансардний поверх повинен бути забезпечений другим евакуаційним виходом згідно з вимогами 4.10.

4.20 У будинках заввишки три поверхи і більше виходи назовні з підвальних, цокольних поверхів і технічного підпілля не повинні сполучатися зі сходовими клітками житлової частини будинку, а мають улаштовуватися безпосередньо назовні. Виходи назовні з таких поверхів і технічного підпілля слід улаштовувати згідно з ДБН В.1.1-7. У будинках до п'яти поверхів включно ці виходи допускається влаштовувати через загальні сходові клітки житлової частини будинку з окремим виходом назовні, який відокремлюється від житлової частини сходової клітки суцільною протипожежною перегородкою 1-го типу на висоту одного поверху.

Технічні, підвальні і цокольні поверхи слід поділяти протипожежними перегородками 1-го типу на відсіки площею не більше 500 м² у несекційних житлових будинках, а у секційних - по секціях. У кожному відсіку або секції підвальних і цокольних поверхів повинно бути не менше двох вікон (люків) розміром 0,9 × 1,2 м.

З технічних поверхів, розташованих у середній частині будинку, і технічних горищ слід передбачати виходи через загальні сходові клітки. Сполучення таких поверхів з незадимлюваними сходовими клітками типу Н1 слід влаштовувати через повітряну зону, типу Н2 - через протипожежні двері 2-го типу, типу Н4 - через протипожежний тамбур-шлюз 1-го типу.

4.21 У будинках I-II ступенів вогнестійкості (заввишки до п'яти поверхів включно), а також в будинках III і IV ступенів вогнестійкості у підвальних та цокольних поверхах допускається розміщувати господарські (позаквартирні) комори.

При цьому вищезазначені поверхи повинні бути відокремлені від житлових поверхів протипожежними перекриттями 2-го типу (в будинках I і II ступенів вогнестійкості), перекриттями 3-го типу (в будинках III і IV ступенів вогнестійкості), мати евакуаційні виходи та вікна згідно з ДБН В. 1.1-7, обладнані самостійним димовидалянням, пожежною сигналізацією з виведенням сигналу про її спрацювання на об'єднаній диспетчерській пульта.

Перегородки між господарськими коморами в межах протипожежних відсіків допускається проектувати з ненормованою межею вогнестійкості та групи за межею поширення вогню МО.

4.22 Приміщення громадського призначення, розташовані в житлових будинках (згідно з 2.50 цих Норм), крім одноквартирних і зблокованих будинків, слід відокремлювати від приміщень житлової частини протипожежними перегородками 1-го типу і перекриттями 3-го типу без прорізів.

4.23 Елементи кабельних ліній та систем електропроводки, до складу яких входять електричні й оптичні ізольовані проводи та кабелі, системи кабельних коробів, трубопроводів, лотоків та драбин, повинні відповідати нижченаведеним вимогам пожежної безпеки.

4.23.1 Поодинокі прокладені кабелі та проводи повинні належати до класу стійких до поширення полум'я згідно з 4.1 ДСТУ 4809.

Примітка. Стійкість до поширення полум'я поодинокі прокладених кабелів і проводів визначається згідно з 5.1 ДСТУ 4809 (ДСТУ 4216 або ДСТУ 4217-для проводів і кабелів з малим перерізом).

4.23.2 Кабелі та проводи, прокладені у пучках (два і більше кабелів та/або проводи), повинні належати до класу стійких до поширення полум'я згідно з 4.2 ДСТУ 4809.

Ця вимога не поширюється на пучки кабелів і проводів, для яких достатнім є відповідність вимогам 4.23.1:

- протяжністю 1,5 м і менше;

- що входять до складу системи проводки, прокладеної шляхом замонолічування в будівельну

конструкцію чи в борознах стін, перегородок, перекриттів під штукатуркою;

- прокладені в металевих системах кабельних трубопроводів і коробів без перфорації.

Примітка. Стійкість до поширення полум'я кабелів і проводів, прокладених у пучках, визначається згідно з 5.2 ДСТУ 4809 (ДСТУ 4237-3-21 (для категорії А F/R), ДСТУ 4237-3-22 (для категорії А), ДСТУ 4237-3-23 (для категорії В), ДСТУ 4237-24 (для категорії С) або ДСТУ 4237-3-25 (для категорії D).

4.23.3 Елементи систем кабельних коробів, трубопроводів, лотоків та драбин повинні належати до класу стійких до поширення полум'я.

Ця вимога не поширюється на системи кабельних коробів і трубопроводів, прокладених шляхом замонолічування в будівельну конструкцію чи в борознах стін, перегородок, перекриттів під штукатуркою.

Примітка. Стійкість до поширення полум'я визначається згідно з ДСТУ 4499-1 для елементів систем кабельних коробів, ДСТУ 4549-1 для елементів систем кабельних трубопроводів та ДСТУ 4754 для елементів систем кабельних лотоків і драбин. Допускається визначення стійкості до поширення полум'я згідно з ДСТУ 3987 та ДСТУ 3988 для кабельних коробів, трубопроводів, лотоків і драбин та згідно з ГОСТ 27483 для інших елементів цих систем.

4.23.4 Кабелі та проводи, прокладені на шляхах евакуації (об'ємах сходових кліток, коридорів тощо) та каналах і шахтах інженерних комунікацій, прилеглих до шляхів евакуації,

повинні бути класу Тк3 за токсичністю продуктів згоряння згідно з 4.3 ДСТУ 4809 і класу ДТк1 за димоутворювальною здатністю згідно з 4.4 ДСТУ 4809.

Ця вимога не поширюється на кабелі та проводи:

- прокладені шляхом замоноличування в будівельну конструкцію чи в борознах стін, перегородок, перекриттів під штукатуркою;
- прокладені в металевих системах кабельних трубопроводів і коробів без перфорації;
- прокладені в каналах і шахтах інженерних комунікацій, відокремлених від сходових кліток і коридорів будівельними конструкціями, в яких застосовуються герметичні елементи заповнення прорізів.

Примітка 1. Показник токсичності продуктів згоряння та коефіцієнт димоутворення кабелів і проводів визначаються згідно з 5.3 і 5.4 ДСТУ 4809.

Примітка 2. Зазначеній вимозі задовольняють кабелі та проводи, які містять матеріали з помірно димоутворювальною здатністю і малою токсичною небезпекою продуктів згоряння згідно з ГОСТ 12.1.044.

4.23.5 Елементи систем кабельних коробів, трубопроводів, лотоків та драбин, прокладені на шляхах евакуації (об'ємах сходових кліток, коридорів тощо) та каналах і шахтах інженерних комунікацій, прилеглих до шляхів евакуації, повинні належати до класу малонебезпечних за токсичністю продуктів згоряння та класу з помірно димоутворювальною здатністю згідно з ДСТУ 4499-1, ДСТУ 4549-1, ДСТУ 4754 та ГОСТ 12.1.044.

Ця вимога не поширюється на системи:

- прокладені шляхом замоноличування в будівельну конструкцію чи в борознах стін, перегородок, перекриттів під штукатуркою;
- прокладені в каналах і шахтах інженерних комунікацій, відокремлених від сходових кліток і коридорів будівельними конструкціями, в яких застосовуються герметичні елементи заповнення прорізів.

4.23.6 Кабельні лінії живлення, управління (керування), які мають забезпечувати функціонування в умовах пожежі спеціальних ліфтів для транспортування пожежних підрозділів, установок пожежогасіння, систем підпору повітря, димовидаляння і протипожежних насосів, повинні мати межу вогнестійкості згідно з ДСТУ Б В.1.1-11 не менше ніж 90 хв, а установок евакуаційного освітлення, систем оповіщення про пожежу і керування евакуацією людей - не менше ніж 15 хв.

Примітка. Необхідна межа вогнестійкості кабельних ліній живлення, управління (керування) систем протипожежного захисту може бути забезпечена власною вогнестійкістю кабелів та систем їх утримування/підвішування або шляхом захисту їх від вогню ззовні, наприклад, застосуванням для них вогнезахисних покриттів або прокладанням у шахтах, каналах, огорожених протипожежними перешкодами.

4.24 Необхідність обладнання приміщень житлових будинків автоматичними установками пожежної сигналізації і пожежогасіння визначається додатком Г цих Норм, системою оповіщення про пожежу та керування евакуацією людей - згідно з ДБН В.1.1-7.

Автоматичні установки пожежної сигналізації повинні формувати сигнали про пожежу на об'єднаний диспетчерський пульта і в приміщення чергового персоналу (консьєржа/консьєржки за його наявності). Імпульс на керування автоматичними установками пожежогасіння, димовидаляння, підпору повітря, а також на перевід ліфтів у режим "Пожежа" повинен формуватися при спрацюванні двох автоматичних пожежних сповіщувачів, які встановлені в одному приміщенні.

У будинках з умовною висотою понад 47 м сигнали від пожежних приймально-контрольних приладів автоматичних установок пожежної сигналізації слід виводити на пульта централізованого спостереження Державної пожежної охорони.

Примітка. Пошкодження кола виявлення або вилучення автоматичних пожежних сповіщувачів в окремому приміщенні не повинно впливати на виявлення пожежної тривоги в інших приміщеннях.

4.25 При визначенні кількості струменів і мінімальних витрат води для внутрішнього про-

типожежного водопостачання житлових будинків за загальну довжину позаквартирного коридору на поверсі приймають:

а) суму відстаней від дверей ліфтового холу (шахти ліфта) до дверей найбільш віддалених від ліфтового холу квартир, які виходять до коридору, - у будинках секційного типу з центрально розташованим сходово-ліфтовим вузлом;

б) відстань між дверима найбільш віддалених одна від одної квартир, які виходять до коридору, - у будинках коридорного типу;

в) відстань від дверей ліфтового холу (шахти ліфту) до дверей найбільш віддаленої від ліфтового холу квартири, яка виходить до коридору, - у будинках зі сходово-ліфтовим вузлом у торці коридору.

4.26 Сигнали на запускання пожежних насосів, відкривання засувки на обвідній лінії водомірного вузла повинні надходити від кнопок, які встановлені на кожному поверсі в шафах пожежних кранів, та автоматично від датчика положення пожежного крана у разі відкривання наполовину будь-якого з пожежних кранів. Також у шафах пожежних кранів слід передбачати кнопки дистанційного відкривання поповерхових клапанів димовидаляння та підпору повітря і включення вентиляторів проти-димного захисту.

Сигнали про положення кожного клапана димовидаляння та підпору повітря, включення вентиляторів димовидаляння та підпору повітря, пожежних насосів, положення засувки на обвідній лінії водомірного вузла слід передавати на об'єднаний диспетчерський пульт і до приміщення чергового персоналу (консьержа/консьержки за його наявності). На об'єднаний диспетчерський пульт і до приміщення чергового персоналу (за його наявності), як правило, передається сигнал про відчинення дверей шаф пожежних кранів із зазначенням номера під'їзду та поверху

4.27 У квартирах житлових будинків-з умовною висотою понад 47 м слід передбачати внутрішньоквартирний пожежний кран-комплект, приєднаний до мережі господарсько-питного водопроводу будинку та обладнаний катушкою з пожежним рукавом завдовжки 15м, діаметром 19 (або 25,33) мм із розпилювачем, що забезпечує можливість подання води у будь-яку точку квартири з урахуванням струменя води 3 м.

4.28 Приміщення сміттєзбірної камери повинно обладнуватися спринклерним пожежогашінням із розрахунковою витратою води 1,8 л/с. Трубопровід спринклерного пожежогашіння слід приєднувати до внутрішнього господарсько-питного водопроводу через запірний пристрій, опломбований у відкритому положенні, без встановлення контрольно-сигнального клапана.

4.29 Матеріали, що використовуються для теплової ізоляції трубопроводів опалення та водопостачання, а також для трубопроводів і повітроводів системи кондиціонування повітря, повинні мати показники пожежної небезпеки не вище ніж Г2, РП1.

4.30 Камін на твердому паливі допускається проектувати: у квартирі на останньому поверсі житлового будинку; на будь-якому рівні багаторівневої квартири, розміщеної останньою по висоті у будинку; на будь-якому рівні одноквартирного або зблокованого житлового будинку. При цьому димохід каміна повинен виконуватися автономним і проходити через приміщення цієї квартири.

Димохідні канали слід проектувати згідно з вимогами Ж.7 ДБН В.2.5-20.

Внутрішні поверхні димохідних каналів повинні бути гладенькими та щільними. Слід забезпечувати захист внутрішньої поверхні стінок димоходів (у тому числі теплогенсраторів) від появи конденсату за рахунок виконання стінок димоходу вище перекриття верхнього поверху з порожнистої цегли товщиною не менше 120 мм; оголовка труби і місце її примикання до покрівлі - від атмосферних опадів; місце примикання димоходів і труби до перекриття та покрівлі - від загоряння.

Конструкція димоходів та камінів повинна відповідати вимогам СНиП 2,04.05, ДБН В.2.5-20 і забезпечувати доступність для очищення та ремонту.

4.31 Допускається для одноквартирних житлових будинків застосування поквартирних генераторів тепла, варочних плит на твердому паливі, газових водонагрівачів та інших пристроїв з

патрубками для відведення газів за умов приєднання до окремих для кожного приладу димоходів.

4.32 Не дозволяється встановлювати баки для палива у житлових кімнатах та кухнях. Ємкість бака в разі влаштування його в одному приміщенні з опалювальними приладами, які працюють на рідкому паливі, допускається не більше 130 л. При цьому бак для палива повинен розташовуватися на відстані не менше 2 м від приладів опалення.

Не допускається встановлювати бак навпроти пальника (форсунки) печі та влаштовувати тимчасові печі на рідкому паливі.

4.33 Забороняється виводити повітровідвідні (дихальні) труби баків для опалення всередину приміщення або у горищне приміщення.

4.34 Запас палива для індивідуального житлового будинку повинен зберігатися у підземному резервуарі місткістю не більше 1 м³.

5 ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ БУДИНКІВ

Ліфти

5.1 У житлових будинках заввишки три поверхи і більше (або з висотою між основним і верхнім житловим поверхами більше 8 м) рекомендується встановлювати пасажирські ліфти, а у будинках заввишки п'ять і більше поверхів їх встановлюють обов'язково. Ліфти, їх обладнання, розміщення машинного та блочного приміщень та сходів між цими приміщеннями слід влаштовувати згідно з вимогами НПАОП 0.00-1.02 та ГОСТ 23120-78, ДСТУ рг EN 81-70.

5.2 Кількість ліфтів та їх характеристики (вантажопідйомність і швидкість) залежно від поверховості будинку і кількості мешканців у ньому слід приймати згідно з діаграмами, наведеними в додатках А-Ф ДСТУ ISO 4190-6.

При визначенні за цими діаграмами кількості і характеристик пасажирських ліфтів допускається замість ліфтів вантажопідйомністю 630 кг застосовувати ліфти вантажопідйомністю 400 кг (якщо в під'їзді два і більше ліфтів), а замість ліфтів зі швидкістю руху 2,5 м/с застосовувати ліфти зі швидкістю 1,6 м/с за відповідності цих ліфтів вимогам, що ставляться до ліфтів, які встановлюються у житлових будинках зазначеної в діаграмах поверховості.

У житлових будинках заввишки до 25 поверхів включно для визначення кількості та характеристик ліфтів можуть використовуватися, окрім зазначених діаграм, розрахунки за "Методикой расчета вертикального транспорта для общежитий, гостиниц, пансионатов, жилых, административных зданий, зданий высших учебных заведений и больничных комплексов, г. Москва", а у житлових будинках заввишки більше 25 поверхів - тільки розрахунки за вищевказаною методикою.

При встановленні декількох ліфтів в одному під'їзді ліфти вантажопідйомністю 1000 кг або один із групи ліфтів вантажопідйомністю 1000 кг повинні (повинен) мати габаритні розміри кабіни (ширина × глибину) 2100 мм × 1100 мм або 1100 мм × 2100 мм.

5.3 У житлових будинках, що реконструюються, при встановленні ліфтів у приставних або підвісних шахтах рівень першої зупинки ліфта повинен бути не вище рівня проміжної площадки сходової клітки між першим і другим поверхом, а вантажопідйомність, швидкість і габаритні розміри кабіни можуть відрізнятися від вимог ДСТУ ISO 4190-6.

5.4 При розміщенні в підвальному та/або цокольному поверхах вбудованих стоянок для автотранспорту (див. 2.51), що належить мешканцям будинків, допускається установа в них ліфтів до першого поверху. У разі наявності зупинок ліфта у підвальному і цокольному поверхах двері шахт ліфтів повинні виходити в протипожежні тамбур-шлюзи 1-го типу згідно з ДБН В. 1.1-7. У таких тамбур-шлюзах повинен бути передбачений у разі пожежі підпір повітря не менше 20 Па.

5.5 Мінімальна ширина ліфтового холу при однорядному розташуванні ліфтів повинна бути не менше: 1,2 м - при їх вантажопідйомності 400 кг; для решти ліфтів - 1,6 м. При дворядному розташуванні ліфтів ширина ліфтового холу повинна бути не менше:

- а) 1,8 м - при встановленні ліфтів з глибиною кабіни менше 2100 мм;

б) 2,5 м - при встановленні ліфтів з глибиною кабіни 2100 мм і більше.

5.6 Шахти і машинне приміщення ліфтів не повинні бути розташовані безпосередньо над житловими кімнатами, під ними, а також суміжно з ними.

При проектуванні багаторівневих квартир, а також однорівневих, які розташовані у мансардному поверсі, допускається розміщення машинного приміщення ліфтів на поверсі квартири за умови виконання заходів, підтверджених відповідними розрахунками, що виключають проникнення до неї структурних шумів, а також повітряних шумів, які перевищують допустимі санітарно-гігієнічні рівні.

5.7 У житлових будинках з багаторівневими квартирами на верхніх поверхах зупинку пасажирських ліфтів допускається передбачати на одному з поверхів квартир. У цьому випадку кількість поверхів будинку для вибору ліфтів визначається за поверхом верхньої зупинки.

У проектуваному житловому мансардному поверсі однорівневих квартир допускається не передбачати зупинки ліфтів, якщо висота від останньої зупинки ліфтів до входу до квартири не перевищує 3,0 м.

5.8 При проектуванні спеціалізованих житлових будинків або групи квартир заввишки в два поверхи і більше для сімей з інвалідами-колясочниками передбачають влаштування одного з пасажирських ліфтів із габаритними розмірами кабіни (ширина x глибину) 2100 мм x 1100 мм або 1100 мм x 2100 мм із шириною дверей не менше 800 мм.

5.9 У житлових будинках з умовною висотою понад 47 м (як правило, понад 16 поверхів), а також у спеціалізованих будинках із квартирами для осіб похилого віку та сімей з інвалідами-колясочниками слід передбачати один з ліфтів вантажопідйомністю не менше 1000 кг для транспортування пожежних підрозділів. Їх проектування провадиться згідно з НАПБ Б.01.007.

Сміттєвидаляння

5.10 Сміттєпроводи слід передбачати згідно з ДСТУ Б В.2.5-34:

а) у житлових будинках і гуртожитках з позначкою підлоги верхнього поверху 11,2 м (п'ять поверхів) і більше;

б) у житлових будинках для осіб похилого віку та сімей з інвалідами відповідно 8 м (чотири поверхи) і більше та 3 м (два поверхи) і більше.

Сміттєпроводом можуть бути обладнані будинки меншої поверховості та висоти, які будуються за рахунок коштів індивідуальних замовників.

Відстань від дверей квартири або кімнати гуртожитку до найближчого завантажувального клапана сміттєпроводу не повинна перевищувати 25 м.

Допускається зберігати наявну систему сміттєвидаляння в разі надбудови будинку мансардним поверхом.

5.11 Стовбур сміттєпроводу повинен бути з негорючих матеріалів, повітронепроникним, звукоізованим від будівельних конструкцій, мати межу вогнестійкості не менше Е45, закінчуватися шибром у сміттєзбірній камері і не повинен примикати до житлових приміщень.

Кришки завантажувальних клапанів сміттєпроводів на площадках сходових кліток повинні бути виконані з негорючих матеріалів і мати щільний притул, забезпечений герметизуючими і амортизуючими прокладками. Сміттєпровід повинен бути обладнаний пристроями, які забезпечують можливість його очищення, дезинфекції і дезинсекції та допускають використання засобів малої механізації.

5.12 Сміттєзбірну камеру слід розміщувати безпосередньо під стовбуром сміттєпроводу з підведенням до неї гарячої і холодної води та водовідводів (улаштування трапів у підлозі). Сміттєзбірну камеру не допускається розташовувати суміжно і під житловими кімнатами. Висота камери у просвіті повинна бути не менше 1,95 м.

Сміттєзбірна камера повинна мати самостійний вхід із дверима, які відчиняються назовні, ізованими від входу до будинку і вікон, літніх приміщень сусідніх квартир глухою стінкою (екраном), і відокремлюватися протипожежними перегородками і перекриттями з межами вогнестійкості не менше EI 60 (для перегородок), REI 60 (для перекриттів) і мати групу за межею

поширення вогню - МО. У разі розміщення сміттєзбірної камери під маршами (площадками) сходових кліток перекриття над нею повинні бути протипожежними вогнестійкістю REI 120.

Водопостачання і каналізація

5.13 Житлові будинки повинні обладнуватися господарсько-питним водопроводом холодної і гарячої води, побутовою каналізацією, зливостоками та внутрішнім протипожежним водопроводом, що проектується згідно з вимогами СНиП 2.04.01.

Протипожежні вимоги до системи водопостачання і каналізації житлових будинків викладені у розділі 4 цих Норм.

Вбудовані у житлові будинки приміщення громадського призначення повинні обладнуватися системами водопостачання і каналізації згідно з нормами проектування цих приміщень.

У сільських населених пунктах і містах, де відсутні мережі централізованого водопостачання і каналізації та застосоване спрощене інженерне обладнання малоповерхових житлових будинків (водопостачання від свердловин або криниць, локальні очисні споруди), слід передбачати можливість подальшого повного обладнання будинків із додержанням санітарних норм за якістю та стандартами очищення води згідно з ДержСанПіН 136/1940.

5.14 Тиск води в трубопроводах перед водорозбірною арматурою, розташованою на нижньому поверсі будинку, не повинен перевищувати 0,45 МПа, а перед пожежним краном на нижньому поверсі - 0,9 МПа. У будинках, геометрична висота яких обумовлює за однозонної схеми водопостачання тиск на нижньому поверсі, який перевищує 0,45 МПа, слід передбачати зонне водопостачання. Зонування системи водопостачання забезпечують установленням обладнання, у тому числі насосного, окремо для кожної зони. Заданий тиск повинен підтримуватися автоматично за допомогою керування роботою насосних установок або регуляторів тиску.

5.15 При проектуванні насосних установок слід застосовувати обладнання з характеристиками, які виключають проникнення до житлових приміщень шуму та вібрації, що перевищують встановлений чинними нормами допустимий рівень для нічного часу.

5.16 Системи гарячого водопостачання повинні проектуватися з прокладанням горизонтальних збірних трубопроводів, які об'єднують стояки у секційні вузли. З метою виключення прокладання горизонтальних трубопроводів через приміщення квартир допускається прокладати циркуляційні стояки поруч з водорозбірними, не об'єднуючи їх у секційні вузли. На циркуляційних стояках розгалужених систем мають встановлюватися ручні або автоматичні балансвальні клапани.

Циркуляція води у системі гарячого водопостачання повинна проектуватися з урахуванням мінімальної температури в циркуляційному трубопроводі 40 °С.

5.17 При обґрунтуванні можуть застосовуватися системи з баками-акумуляторами, що встановлюються у бойлерній гарячого водопостачання в загальному циркуляційному контурі з водопідігрівачами.

5.18 Рушникосушильники, приєднані до центральної системи гарячого водопостачання будинку, повинні встановлюватися з запірною арматурою на обох підводках і приєднуватися до водорозбірного стояка. При паралельному прокладанні водорозбірного та циркуляційного стояків допускається приєднувати рушникосушильники до циркуляційного стояка. Замикаюча ділянка стояка у вузлі приєднання рушникосушильника повинна проектуватися без зміни діаметра.

5.19 Квартирні водолічильники повинні встановлюватися у доступних для обслуговування місцях. Перед водолічильником слід встановлювати фільтр. Квартирний водомірний вузол має проектуватися із запірною арматурою, що допускає демонтаж водолічильника і очищення фільтра без відключення стояка.

5.20 Магістральні трубопроводи і стояки систем водопостачання повинні прокладатися в тепловій ізоляції. Покривний шар теплоізоляційної конструкції трубопроводу холодної води має бути паронепроникним.

У трубопроводах застосовують матеріали та арматуру, які відповідають гігієнічним вимогам

чинного законодавства.

5.21 В одноквартирних будинках, приєднаних до індивідуального водозабору, систему водопостачання слід проектувати з мембранним пневмобаком і насосом, автоматично керованим щодо тиску.

При проектуванні одноквартирних індивідуальних будинків у місцевості, де немає каналізації, допускається влаштування в цих будинках люфт-клозетів з вигребами, які повинні розташовуватися біля заднього чи бічного фасаду із північного боку. Корисна місткість вигребу визначається із розрахунку 0,5 м на особу при очищенні вигребу один раз на рік і 0,25 м³ - при очищенні два рази на рік. Дно вигребу повинно бути водонепроникним і розташовуватися вище рівня ґрунтових вод не менше ніж на 0,5 м.

5.22 Стояки побутової каналізації із пластмасових труб, що проходять через нежитлові приміщення, повинні прокладатися в оштукатурених коробах або щтрабах без встановлення ревізій.

Прокладання стояків із пластмасових труб не допускається через виробничі приміщення підприємств громадського харчування, а також складські приміщення підприємств громадського харчування, торгівлі та інші приміщення закладів громадського призначення, які вбудовані (вбудовано-прибудовані) у житлові будинки.

Системи виробничої каналізації вбудованих приміщень громадського призначення повинні проектуватися окремими від систем каналізації житлових будинків із самостійними випусками (допускається в один колодязь). Можливість прокладання каналізаційних трубопроводів через приміщення різного призначення регламентована вимогами СНиП 2.04.01.

Не допускається розміщувати оголовки витяжних частин каналізаційних стояків прибудованих приміщень перед вікнами квартир. Витяжну частину виробничої і побутової каналізації вбудованих приміщень допускається об'єднувати з каналізаційними стояками житлового будинку.

Опалення, вентиляція і кондиціонування

5.23 Житлові будинки повинні обладнуватися опаленням і вентиляцією, що проектується згідно зі СНиП 2.04.05.

Протипожежні вимоги до систем опалення і вентиляції житлових будинків викладені у розділі 4 цих Норм.

Вбудовані в житлові будинки приміщення громадського призначення повинні обладнуватися системами опалення і вентиляції відповідно до норм проектування цих приміщень.

Системи кондиціонування повітря житлових будинків проектують за завданням на проектування із забезпеченням оптимальних параметрів мікроклімату внутрішнього повітря щодо температури та відносної вологості.

Розрахункові температури повітря і вимоги до повітрообміну в приміщеннях слід приймати згідно з таблицею 4.

Таблиця 4 – Розрахункові температури для проектування опалення і вимоги до повітрообміну в приміщеннях

Приміщення	Розрахункова температура, °С	Вимоги до повітрообміну	
		Приплив	Витяжка
Загальна кімната, спальня, кабінет	20	0,8-кратн. ¹⁾	-
Кухня	18	-	за повітряним балансом квартири, але не менше, м ³ /год:
Кухня-їдальня	20	0,8-кратн. ¹⁾	
Ванна	25 ²⁾	-	
Вбиральня	20	-	
Суміщений санвузол	25 ²⁾	-	50
Басейн	25	За розрахунком	
Приміщення для пральної машини в квартирі	18	-	0,5-кратн.
Гардеробна для чищення і прасування одягу	18	-	1,5-кратн.
Вестибюль, загальний коридор, сходові клітки, передпокій квартири	16	-	-
Приміщення чергового персоналу (консьєржа/консьєржки)	18	0,8-кратн. ¹⁾	-
Незадимлювана сходові клітка типу Н1	14 ³⁾	-	-
Машинне приміщення ліфтів	5 ⁴⁾	-	0,5-кратн.
Сміттєзбірні кімнати	5	-	1-кратн. ⁵⁾
Гараж-стоянка	5	-	За розрахунком
Електрощитова	5	-	0,5-кратн.

1) Припливне повітря повинно проникати через вікна. У разі встановлення вікон без кватирок і з герметичним притулом слід застосовувати провітрювачі. При проектуванні житла II категорії має забезпечуватися однократний повітрообмін.

2) Температура повітря у ванних кімнатах і суміщених санвузлах, що не примикають до зовнішніх огорожувальних конструкцій і до неопалюваних приміщень, не нормується у разі встановлення в них рушникосушильників, приєднаних до системи гарячого водопостачання, або електричних.

3) Температура повітря у незадимлюваних сходових клітках типу Н1 не нормується за умови, що їх стіни, які примикають до опалюваних приміщень, законструйовані з термічним опором, який дорівнює або перевищує величину 70 % від мінімального опору теплопередачі, регламентованого ДБН В.2.6-31 для стін житлових будинків. При цьому тепловтрати приміщень, що примикають до сходової клітки, повинні розраховуватися з урахуванням температури повітря усередині сходової клітки, яку слід обчислювати, виходячи із теплового балансу.

4) Влітку температура в машинному приміщенні ліфтів не повинна перевищувати 35 °С.

5) Сміттєзбірну камеру слід вентилувати через стовбур сміттєпроводу та жалюзійні ґрати, що встановлені у нижній частині дверей.

6) У кухнях з електроплитами мінімальний об'єм витяжки 60 м³/год.

Примітка 1. Згідно із завданням на проектування температура повітря в окремих приміщеннях для інвалідів може прийматися на 2 °С вище зазначеної у таблиці.

Примітка 2. При проектуванні систем опалення з гріючою підлогою, стелею чи стінами температуру повітря приміщень допускається приймати на 1...2 °С нижче від зазначеної в таблиці. При цьому тепловтрати розраховують з урахуванням середньої радіаційної температури у приміщенні.

Примітка 3. У теплотехнічних розрахунках огорожувальних конструкцій житлових приміщень

5.24 Житлові будинки повинні підключатися до систем централізованого теплопостачання через індивідуальний тепловий пункт (ІТП), обладнаний приладами обліку теплоспоживання та автоматизованими вузлами приготування теплоносіїв систем опалення та гарячого водопостачання. Вбудовані у житлові будинки нежитлові приміщення повинні обладнуватися окремими від житлової частини будинку системами або відгалуженнями систем зі своїми приладами обліку теплоспоживання, що розташовуються в загальному приміщенні ІТП. За завданням на проектування допускається за погодженням з теплопостачальною організацією розміщувати прилади

обліку теплоспоживання вбудованих приміщень за межами ІТП.

Допускається забезпечувати теплопостачання вбудованих нежитлових приміщень, які розташовуються у габаритах однієї або двох квартир, від загальнобудинкових систем теплоспоживання.

ІТП проектують відповідно до вимог ДБН В.2.5-39. При проектуванні ІТП слід застосовувати обладнання з характеристиками, які виключають проникнення до житлових приміщень шуму, що перевищує гранично-допустимий рівень 25 дБА. Розміщення ІТП у приміщеннях, що прилягають збоку або зверху до житлових приміщень (житлових кімнат) квартир не допускається. Розміщення ІТП у підвальних приміщеннях, що розташовані під житловими приміщеннями (житловими кімнатами) квартир допускається за умови наявності залізобетонного перекриття (над приміщенням ІТП) з достатньою звукоізоляційною спроможністю, улаштування додаткової гідроізоляції по його нижній поверхні та виконання вимог до інженерного обладнання ІТП згідно з ДБН «Опалення, вентиляція та кондиціонування»¹⁾. Достатність прийнятих проектних рішень у кожному конкретному випадку підтверджується акустичними розрахунками очікуваних рівнів звуку та звукових тисків у житлових приміщеннях над ІТП. Очікувані сумарні рівні в житлових приміщеннях квартири не повинні перевищувати 25 дБА за загальним рівнем звуку.

У разі неможливості приєднання житлового будинку до централізованого теплопостачання, а також в інших випадках за відповідного технічного та економічного обґрунтування і за наявності необхідних дозволів до складу проекту житлового будинку повинна входити місцева котельня, яку слід проектувати згідно зі СНиП II-35 і ДБН В.2.5-20.

При проектуванні житла допускається згідно із завданням на проектування за відповідного технічного та економічного обґрунтування і за наявності дозволу електропостачальної організації застосовувати системи опалення з перетворенням електричної енергії в теплову, у тому числі передбачені ДБН В.2.5-24.

Допускається теплопостачання житлових будинків з використанням поновлюваних джерел енергії.

¹⁾ На розгляді.

5.25 Квартирні теплогенератори на твердому паливі, у тому числі опалювальні печі, допускається проектувати у житлових будинках до двох поверхів (не рахуючи цокольного) включно. Квартирні газові теплогенератори допускається застосовувати за технічного та економічного обґрунтування відповідно до завдання на проектування і улаштовувати згідно з вимогами ДБН В.2.5-20 і ДСТУ Б В.2.5-33, у тому числі з тими, що відносяться до відведення продуктів згоряння, яке виключає забруднення суміжних приміщень.

При застосуванні квартирних теплогенераторів повинні забезпечуватися температури вище 0 °С в загальних приміщеннях будинку (вестибюлях, холах, коридорах, сходових клітках), а також у загальних і технічних приміщеннях із прокладеним у них водопроводом, у тому числі протипожежним. Температура в цих приміщеннях повинна перевірятися розрахунками теплового балансу при абсолютній мінімальній для району будівництва зовнішній температурі. За неможливості забезпечення в приміщеннях температури вище 0 °С повинні застосовуватися місцеві електричні обігрівачі трубопроводів, які автоматично вмикаються.

5.26 Квартирну систему опалення при централізованому теплопостачанні слід проектувати з приладом обліку теплоспоживання, встановленим на квартирному ввіді, який повинен розташовуватися в доступному місці поза квартирою. Квартирний вузол обліку слід проектувати з арматурою, що допускає демонтаж витратомірної ділянки без випорожнення системи.

5.27 Підводки до опалювальних приладів однотрубних і двотрубних систем опалення повинні проектуватися з автоматичними терморегуляторами.

Автоматичні терморегулятори не встановлюють:

а) у допоміжних приміщеннях, а також в приміщеннях, де є небезпечність замерзання теплоносія (сходових клітках, вестибюлях тощо);

в) у приміщеннях з кондиціонуванням повітря, у яких температура протягом року автоматично підтримується регуляторами кондиціонерів або електричних доводчиків;

г) у приміщенні, в якому встановлено три і більше опалювальні прилади, підключені до окре-

мого відгалуження системи опалення, оснащеного груповим регулятором з виносним датчиком температури при забезпеченні рівномірності нагрівання повітря у приміщенні.

У перерахованих випадках замість автоматичних регуляторів у двотрубних системах повинен встановлюватися ручний клапан з можливістю гідравлічного настроювання, а в однотрубних системах - повнопрохідний кульовий кран. У приміщеннях, де є небезпека замерзання теплоносія, арматуру перед радіатором встановлювати не слід.

5.28 В однотрубних системах опалення вузли приєднання всіх опалювальних приладів (крім тих, які встановлюються на сходовій клітці) повинні мати замикаючі або обхідні ділянки. У цих вузлах повинні встановлюватися автоматичні терморегулятори із високою пропускнуою спроможністю.

Магістральні трубопроводи та вимикаючі пристрої систем опалення, тепло- і холодопостачання калориферів та кондиціонерів повинні прокладатися за межами квартир у приміщеннях, доступних для персоналу експлуатаційних служб.

Теплопроводи, що прокладаються за межами квартир, а також ті, що прокладаються приховано, мають проектуватися з тепловою ізоляцією. Покривний шар теплоізоляційної конструкції трубопроводів холодопостачання повинен бути паронепроникним.

Трубопроводи систем опалення в межах опалюваних приміщень повинні прокладатися відкрито (крім трубопроводів із полімерних матеріалів) або за знімним декоративним кожухом. За завданням на проектування допускається приховане у будівельних конструкціях прокладання трубопроводів (без розбірних з'єднань) із труб з розрахунковим строком служби 40 і більше років.

5.29 Тиск води в опалювальних приладах, розташованих на нижньому поверсі будинку або на нижньому поверсі гідравлічне відособленої зони будинку, не повинен перевищувати робочого тиску цих приладів та встановленої на них арматури. У теплових пунктах будинків або в котельнях повинні передбачатися пристрої, що захищають систему опалення від перевищення заданого тиску.

5.30 Витяжна вентиляція повинна проектуватися з природним спонуканням. У разі обґрунтування допускається проектувати системи витяжної вентиляції з механічним спонуканням.

Не допускається проектування систем витяжної вентиляції з механічним спонуканням у будинках з квартирними теплогенераторами, що використовують для горіння палива повітря із приміщень. Приміщення, в яких встановлені такі теплогенератори, мають бути обладнані встановленими в зовнішніх огороженнях пристроями, що не закриваються і забезпечують приплив зовнішнього повітря в об'ємі 2,5 м³/год на 1 кВт потужності теплогенератора. У разі встановлення теплогенератора в кухні квартири необхідно передбачати витяжку з верхньої зони, що забезпечує видалення 50 м³/год повітря за природного спонукання.

5.31 Витяжні канали повинні розміщуватися у внутрішніх стінах будинків або примикати до них. Допускається примикання до зовнішньої стіни вентиляційних каналів з кухні за умови, що ділянка зовнішньої стіни, до якої примикають канали, виготовлена з термічним опором, що перевищує величину 120 % від мінімального опору теплопередачі, регламентованого ДБН В.2.6-31 для житлових будинків. Ділянки витяжних каналів, що прокладаються над покрівлею, на горищі, а також поблизу охолоджуваної поверхні зовнішніх стін, повинні проектуватися з тепловою ізоляцією, що виключає випадання конденсату при відносній вологості витяжного повітря до 70 %.

З кожної кухні, ванної кімнати, вбиральні або з суміщеного санітарного вузла має проектуватися індивідуальний вертикальний витяжний канал з викидом повітря в атмосферу або у збірну вентиляційну шахту з приєднанням кожного витяжного каналу однієї квартири до збірної шахти на відстані по вертикалі не менше 2 м від витяжних ґрат. Для суміжних приміщень ванної кімнати та вбиральні однієї квартири допускається проектувати один загальний вертикальний витяжний канал із встановленням двох витяжних ґрат на загальному для цих приміщень повітроводі.

Індивідуальні витяжні канали і збірні вентиляційні шахти мають виконуватися у будівельних конструкціях.

5.32 Витяжні вентиляційні системи з природним спонуканням повинні проектуватися з ви-

кидом повітря над покрівлею у місцях, де виключається виникнення зон вітрового підпору.

5.33 Вентиляція вбудованих нежитлових приміщень повинна бути автономною. Витяжну вентиляцію приміщень, що розташовуються у габаритах однієї квартири, в яких відсутні пожежо-небезпечні речовини і токсичні виділення, а також аерозолі з різким запахом (наприклад, у перукарнях), допускається приєднувати до загальної витяжної системи житлового будинку. Вентилятори димовидаляння, а також витяжні вентиляційні установки із вбудованих приміщень з токсичними виділеннями і різким запахом слід розміщувати у верхній частині будинку з викидом витяжного повітря на відстані не менше 10 м по горизонталі або 6 м по вертикалі від віконних прорізів та повітряозабірних ґрат припливних систем. Розміщувати вентилятори в приміщеннях, суміжних з квартирами, не допускається.

Не допускається розташовувати витяжні шахти для викиду повітря із вбудованих приміщень перед вікнами квартир, а також прокладати повітроводи витяжної вентиляції вбудованих приміщень по фасадах проектного житлового будинку.

5.34 Місцеві витяжні вентилятори у системах з природним спонуканням допускається встановлювати у кухнях і санвузлах при викиді повітря з індивідуальних витяжних каналів цих приміщень безпосередньо в атмосферу, а також у випадку їх приєднання до збірної шахти через канал-спутник за умови, що питомий опір тертю при русі повітря у збірній шахті під час роботи усіх приєднаних до неї місцевих вентиляторів не перевищуватиме 0,65 Па/м.

5.35 При проектуванні центральних систем витяжної вентиляції з механічним спонуканням слід застосовувати вентилятори і шумопоглинальне обладнання з характеристиками, що виключають проникнення до житлових приміщень шуму, який перевищує встановлений чинними нормами допустимий для нічного часу рівень. Витяжні вентилятори (робочий і резервний) центральних систем повинні встановлюватися на рівні верхнього технічного поверху і проектуватися для безперервної цілодобової роботи з автоматичним перемиканням і автоматичним вмиканням резерву. Повітроводи центральних систем витяжної вентиляції з механічним спонуканням повинні проектуватися з пристроями для гідравлічного балансування системи.

5.36 При застосуванні системи кондиціонування повітря відведення теплоти конденсації холодоагенту в багатоквартирних житлових будинках повинно бути організоване через центральні або групові установки, розташовані в місцях, де вони не погіршують архітектурного вигляду будинку і не створюють шуму, рівень якого перевищує допустимі значення для приміщень проектного або сусіднього будинку і для навколишнього середовища. Конденсат, що утворюється при охолодженні й осушенні повітря, повинен відводитися трубопроводами, які підключаються, як правило, до системи дощової каналізації з розривом струменя через сифон.

Газопостачання

5.37 Розроблення проектів внутрішнього газопостачання житлових будинків виконують відповідно до ДБН В.2.5-20.

У технічному підпіллі, підвальному, цокольному поверхах, а за їх відсутності на першому поверсі житлових будинків газифікованих населених пунктів слід передбачати контроль довибухонебезпечних концентрацій паливного газу в повітрі з виходом на колективну попереджувальну сигналізацію і на об'єднану диспетчерську службу.

Електротехнічні пристрої. Автоматика

5.38 Електропостачання, електрообладнання, електроосвітлення житлових будинків слід проектувати згідно з ПУЕ, НПАОП 40.1-1.32, ДБН В.2.5-23, ДБН В.2.5-24 і ДБН В.2.5-27, а також іншими чинними нормативними документами.

5.39 У кухнях житлових будинків заввишки 11 поверхів і більше, у гуртожитках, будинках для осіб похилого віку та сімей з інвалідами (незалежно від поверховості) необхідно передбачати встановлення електроплит. У житлових будинках змінної поверховості з висотою однієї із частин 11 поверхів і більше електроплити слід використовувати в усіх частинах будинку.

Допускається встановлення електроплит у будинках будь-якої поверховості, обладнаних

центральним опаленням і централізованим гарячим водопостачанням згідно із завданням на проектування і за погодженням з енергопостачальною організацією.

5.40 Електричні мережі будинку і квартир повинні обладнуватися пристроями захисного викликання (ПЗВ) згідно з ПУЕ, НПАОП 40.1-1.32, ДБН В.2.5-23 і ДБН В.2.5-27.

5.41 У приміщеннях квартир і гуртожитків повинні застосовуватися штепсельні розетки з контактами заземлення на 10/16 А, 250 В за ГОСТ 7396.1 і відповідно до вимог розділу 5 ДБН В.2.5-23 і ДБН В.2.5-27.

5.42 Блискавкозахист житлових будинків повинен бути виконаний з урахуванням наявності телевізійних антен і трубостояків мережі проводового мовлення згідно з РД 34.21.122.

5.43 Проекти автоматики і диспетчеризації житлових будинків виконуються згідно з чинними нормативними документами відповідних органів виконавчої влади, до компетенції яких віднесено ці питання, з урахуванням ДСТУ-Н Б В.2.5-37.

5.44 Пристрої місцевого керування обладнанням протипожежного захисту слід розміщувати безпосередньо в приміщеннях його розташування.

Пристрої індикації та керування системами пожежної сигналізації, димовидаляння та підпору повітря слід розміщувати у приміщенні пожежного поста (за його наявності) або в електрощитовому приміщенні будинку.

Системи зв'язку та сигналізації

5.45 Житлові будинки обладнують мережами і пристроями телекомунікацій загального користування (зв'язку, телебачення, проводового мовлення), а за необхідності влаштовують окремі приміщення для їх організації.

Технічні можливості мереж і пристроїв телекомунікацій загального користування повинні відповідати нормам, що дозволяють отримання послуг ISDN (Integration Services Digital Network - цифрова мережа з інтеграцією послуг) та Інтернет-обслуговування.

5.46 Згідно із завданням на проектування окремі житлові будинки (квартири) можуть бути обладнані мережами і пристроями:

- аудіо (аудіо-відео)-замково-переговорних систем;
- технічних засобів охоронної сигналізації та відеоспостереження.

5.47 Розрахунок ємності лінійних споруд мережі зв'язку житлових будинків слід виконувати згідно з ВБН В.2.2-45-1 із забезпеченням можливості встановлення у кожній квартирі одного абонентського кінцевого пристрою (якщо, інше не обумовлено завданням на проектування); установлення абонентських кінцевих пристроїв повинно бути передбачене у приміщеннях чергового персоналу і у приміщеннях технологічних служб відповідно до вимог ДБН В.2.5-13.

5.48 Розрахунок домових розподільних мереж (ДРМ) телебачення житлових будинків слід виконувати з урахуванням можливості встановлення у кожній квартирі не менше двох приєднувальних пристроїв при одному кабельному вводі до квартири (якщо інше не обумовлено завданням на проектування).

5.49 Приєднувальні пристрої проводового мовлення у квартирах встановлюються у кожній кімнаті та кухні.

5.50 Вертикальне прокладання мереж зв'язку та сигналізації у житлових будинках, як правило, передбачається приховано в окремих трубах-стояках із влаштуванням згідно з ВСН 600 поверхових розподільних монтажних шаф систем зв'язку та сигналізації (окремих або суміщених з електрообладнанням).

5.51 Прокладання мереж зв'язку та сигналізації від поверхових розподільних шаф і вводи їх до квартир повинні виконуватися приховано.

Конструкції вводів повинні забезпечувати вільне прокладання, доповнення і заміни кабелів і проводів абонентських мереж.

5.52 Проектом необхідно передбачати заходи, що виключають несанкціоноване проникнення

в монтажні розподільні шафи й інші споруди, приміщення або до обладнання мереж зв'язку та сигналізації.

5.53 Приймальне обладнання та мережі систем телебачення (у тому числі і супутникового) у будинках повинні забезпечувати колективне користування вказаними системами. Використання індивідуальних приймальних систем допускається в одноквартирних житлових будинках.

5.54 Антенні пристрої систем ефірного телебачення, супутникового зв'язку і телебачення повинні розташовуватися в тих місцях, де вони не погіршують архітектурного вигляду будинків. Як правило, розміщувати їх необхідно на даху будинків, з урахуванням додаткових механічних навантажень. Розміщення антенних пристроїв на фасадних стінах, балконах не допускається.

5.55 Блискавкозахист радіостояків ліній мережі проводового мовлення, щогл телеантен (у тому числі і супутникових) виконується згідно з ВСН 1, ВСН 60 і РД 34.21.122.

Заходи щодо вирівнювання потенціалів металевих частин обладнання систем зв'язку та сигналізації згідно з НПАОП 40.1-1.32 визначаються комплексно для всього електрообладнання будинків, а також інших металевих конструкцій.

5.56 Охороною сигналізацією повинні обладнуватися приміщення протипожежної автоматики, електрощитові, венткамери протидимних установок, входи до технічних поверхів і виходи на покрівлю будинку, входи до машинного відділення ліфтів та ін. з виведенням сигналу на пульт чергового об'єднаної диспетчерської сигналізації або на пульт централізованого спостереження служби охорони.

Організаційно-технічні заходи щодо передавання сигналів охоронної сигналізації службам відомчої або державної охорони визначаються взаємопогодженим завданням на проектування.

5.57 Системи зв'язку та сигналізації нежитлових приміщень, що розташовуються у житлових будинках, слід виконувати згідно з ДБН В.2.2-9.

5.58 Вимоги щодо обладнання житлових будинків пристроями пожежної сигналізації викладені у 4.24.

6 ВИМОГИ ДО ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

6.1 Огороджувальні конструкції будинку слід проектувати так, щоб розрахункові значення величин опору теплопередачі, визначені з урахуванням теплопровідних включень, були не менше нормативних значень, встановлених ДБН В.2.6-31.

6.2 Площі вікон житлових приміщень і кухонь не повинні перевищувати значень, встановлених у 3.4. Конструкції вікон мають відповідати вимогам щодо опору теплопередачі та повітропроникності, встановлених ДБН В.2.6-31.

6.3 Величини теплової потужності системи опалення та річного теплоспоживання системами опалення будинку, віднесені до одного квадратного метра загальної площі, не повинні перевищувати контрольних показників, встановлених СНиП 2.04.05.

6.4 Системи теплоспоживання будинків, що керуються із теплових пунктів, повинні проектуватися з пристроями для автоматичного регулювання теплової потужності. Індивідуальні регулятори теплової потужності слід передбачати біля кожного калорифера систем припливної вентиляції вбудованих нежитлових приміщень. Індивідуальні регулятори біля опалювальних приладів необхідно встановлювати згідно з вимогами 5.27.

6.5 Системи опалення вбудованих у житлові будинки гаражів повинні проектуватися з пристроями, які автоматично перекидають потік теплоносія за температури зовнішнього повітря 2 °С і вище.

6.6 Припливні вентиляційні системи вбудованих нежитлових приміщень, обладнаних витяжною вентиляцією з механічним спонуканням, проектують із утилізаторами теплоти витяжного повітря. Проектування без утилізаторів допускається за відповідного обґрунтування.

Встановлення дефлекторів на викиді витяжних систем не допускається.

6.7 Холодильні машини будинків з центральною системою кондиціонування повітря проєктують, як правило, з пристроями, що забезпечують відведення теплоти конденсації холодильного агента до системи гарячого водопостачання.

6.8 В одноквартирних житлових будинках, а також у будинках з кондиціонуванням повітря при обґрунтуванні слід застосовувати системи теплоспоживання, що використовують відновлювальні джерела енергії, у тому числі енергію навколишнього середовища, перетворену в теплових насосах.

6.9 Підвищувальні насоси систем водопостачання житлових будинків повинні проєктуватися з автоматикою, що забезпечує зменшення споживання електроенергії при скороченні споживання води.

6.10 За тиску води на ввіді водопроводу до будинку, який перевищує потрібний проєктний напір більше ніж на 0,1 МПа, необхідно встановлювати на ввіді регулятори тиску "після себе".

6.11 Водопідігрівачі гарячого водопостачання вбудованих нежитлових приміщень повинні проєктуватися з пристроями, що автоматично перекривають потік теплоносія у години неробочого часу.

Додаток А
(обов'язковий)

**ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ,
НА ЯКІ НАВЕДЕНІ ПОСИЛАННЯ**

ДБН 360-92**	Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень
ДБН 363-92	Житлові будинки для осіб похилого віку сільської місцевості України
ДБН Б.2.4-1-94	Планування та забудова сільських поселень
ДБН В.1.1-3-97	Інженерний захист територій, будинків і споруд від зсувів і обвалів. Основні положення
ДБН В.1.1-5-2000	Будинки і споруди на підроблюваних територіях і просідаючих ґрунтах
ДБН В.1.1-7-2002	Пожежна безпека об'єктів будівництва
ДБН В.1.4-1.01-97	Система норм та правил зниження рівня іонізуючих випромінювань природних радіонуклідів в будівництві. Регламентовані радіаційні параметри. Допустимі
ДБН В.1.4-2.01-97	Система норм та правил зниження рівня іонізуючих випромінювань природних радіонуклідів в будівництві. Радіаційний контроль будівельних матеріалів та об'єктів будівництва
ДБН В.2.2-3-97	Будинки та споруди навчальних закладів
ДБН В.2.2-4-97	Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів
ДБН В.2.2-5-97	Будинки і споруди. Захисні споруди цивільної оборони
ДБН В.2.2-9-99	Громадські будинки та споруди. Основні положення
ДБН В.2.2-10-2001	Заклади охорони здоров'я
ДБН В.2.2-11-2002	Підприємства побутового обслуговування. Основні положення
ДБН В.2.2-13-2003	Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди
ДБН В.2.5-13-98*	Інженерне обладнання будинків і споруд. Пожежна автоматика будинків і споруд
ДБН В.2.5-20-2001	Газопостачання
ДБН В.2.5-23-2003	Проектування електрообладнання об'єктів цивільного призначення
ДБН В.2.5-24-2003	Електрична кабельна система опалення
ДБН В.2.6-14-97	Покриття будинків і споруд
ДБН В.2.6-31:2006	Конструкції будинків і споруд. Теплова ізоляція будівель
ДБН В.2.5-28-2006	Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення
ДБН В.1.1-12:2006	Захист від небезпечних геологічних процесів. Будівництво в сейсмічних районах України
СНІП II-12-77	Здания и сооружения. Защита от шума
СНІП II-22-81	Каменные и армокаменные конструкции
СНІП II-23-81*	Стальные конструкции
СНІП II-25-80	Деревянные конструкции
СНІП II-35-76	Котельные установки
СНІП 2.01.01-82	Строительная климатология и геофизика
ДБН В.1.2-2:2006	Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Навантаження і впливи. Норми проектування
СНІП 2.02.01-83	Основания зданий и сооружений
СНІП 2.02.03-85	Свайные фундаменты
СНІП 2.03.01-84*	Бетонные и железобетонные конструкции
СНІП 2.04.01-85	Внутренний водопровод и канализация зданий
СНІП 2.04,05-91	Отопление, вентиляция и кондиционирование
СНІП 2.04.07-86	Тепловые сети
СНІП 2.09.04-87	Административные и бытовые здания
ВБН В.2.2-ЦЗН-2004 / Мінпраці України	Будинки і споруди. Центри зайнятості населення базового рівня

ДБН В.2.3-15:2007	Споруди транспорту. Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів
ВСН 1-77/ Минсвязи СССР	Инструкция по проектированию молниезащиты радиообъектов
ДБН В.2.2-16-2005	Будинки і споруди. Культурно-видовищні та дозвіллеві заклади
ВСН 54-87/ Госгражданстрой	Предприятия розничной торговли. Нормы проектирования
ВСН 60-89/ Госкомархитектуры	Устройства связи, сигнализации и диспетчеризации инженерного оборудования жилых и общественных зданий. Нормы проектирования
ВСН 61-89(р)/ Госкомархитектуры	Реконструкция и капитальный ремонт жилых домов. Нормы проектирования
ДБН В.2.2-17:2006	Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення
ВСН 600-81 / Минсвязи СССР	Инструкция по монтажу сооружений устройств связи, радиовещания и телевидения
ДСТУ Б В.1.1-4-98*	Захист від пожежі. Будівельні конструкції. Методи випробувань на вогнестійкість. Загальні вимоги
ДСТУ Б В.2.6-11-97	Двері металеві протиударні вхідні в квартири. Загальні технічні умови
ДСТУ 4216-2003	Випробування електричних кабелів в умовах впливу вогню. Частина 1. Випробування на поширення полум'я поодинокі прокладеного вертикально розташованого ізоляованого проводу або кабелю
ДСТУ 4217-2003	Випробування електричних кабелів в умовах впливу вогню. Частина 2. Випробування на поширення полум'я поодинокі прокладеного вертикально розташованого ізоляованого проводу або кабелю з малим перерізом
ДСТУ ISO 4190-6-2001	Установка ліфтова (елеваторна). Частина 6. Ліфти пасажирські для встановлення в житлових будинках. Планування і вибір
ГОСТ 12.1.044-89 ССБТ	Пожаровзрывоопасность веществ и материалов. Номенклатура показателей и методы их определения
ГОСТ 7396.1-89 (МЭК 83-75)	Соединители электрические штепсельные бытового и аналогичного назначения. Основные размеры
ГОСТ 12176-89	Кабели, провода и шнуры. Методы проверки на нераспространение
ГОСТ 16363-98	Средства огнезащитные для древесины. Методы определения
ГОСТ 25772-83	Ограждения лестниц, балконов и крыш стальные. Общие технические
ГОСТ 27751-88 (СТ СЭВ 384-87)	Надежность строительных конструкций и оснований. Основные положения по расчету
ГОСТ 30331.1-95	Электроустановки зданий. Основные положения
НАПБ Б.01.007-2004	Правила облаштування та застосування ліфтів для транспортування пожежних підрозділів у будинках та спорудах
НПАОП 0.00-1.02-99	Правила будови і безпечної експлуатації ліфтів
НПАОП 40.1-1.32-01	Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних
ПУЕ (ПУЭ-86) / Минэнерго СССР	Правила устройства электроустановок
РД 34.21.122-87/ Минэнерго СССР, Госстрой СССР	Инструкция по устройству молниезащиты зданий и сооружений
ДержСанПіН 3.3.2-007-98	Державні санітарні норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин
ДСН 3.3.6.037-99	Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку
ДСН 3.3.6.042-99	Мікроклімат виробничих приміщень
ДержСанПіН 173-96	Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів
ДСП 201-97	Державні санітарні правила охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними та біологічними речовинами)
ДержСанПіН 239-96	Державні санітарні норми і правила захисту від впливу електромагнітних випромінювань
ДержСанПіН 136/1940-97	Державні санітарні правила і норми. Вода питна. Гігієнічні вимоги до якості води централізованого господарсько-питного водопостачання

НРБУ-97	Норми радіаційної безпеки України. Державні гігієнічні нормативи
СанПин 42-121 -4719-88	Санитарные правила устройства, оборудования и содержания общежитии для рабочих, студентов, учащихся средних учебных заведений и профессионально-технических училищ
СанПин 42-123-5777-91	Санитарные правила для предприятий общественного питания, включая кондитерские цехи и предприятия, вырабатывающие мягкое мороженое
СанПин 1304-75	Санитарные нормы допустимых вибраций-в жилых помещениях
СанПин 12152-80	Санитарно-гигиенические нормы допустимых уровней ионизации воздуха производственных и общественных помещений
СанПин 2605-82	Санитарные нормы и правила обеспечения инсоляцией жилых и общественных зданий и территории жилой застройки
СанПин 3077-84	Санитарные нормы допустимого шума в помещениях жилых и общественных зданий и на территории жилой застройки
СанПин 5781-91	Санитарные правила для предприятий продовольственной торговли
СанПин 42-120-4948-89	Санитарные нормы допустимых уровней инфразвука и низкочастотного шума на территории жилой застройки

ДБН В.2.2-18:2007 Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення

ДБН В.2.5-27:2006 Інженерне обладнання будинків і споруд. Захисні заходи електробезпеки в електроустановках будинків і споруд

ВБН В.2.2-45-1-2004 Проектування телекомунікацій. Лінійно-кабельні споруди

ДСТУ Б В.1.1-11:2005 Захист від пожежі. Електричні кабельні лінії. Метод випробування на вогнестійкість

ДСТУ Б В. 1.2-3:2006 Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Прогини і переміщення. Вимоги проектування

ДСТУ 3987-2000 Випробування на пожежну небезпеку електротехнічних виробів. Частина 2. Методи випробувань. Розділ 4/0. Методи випробувань полум'ям дифузійного та попередньо змішаного типів (IEC 60695-2-4/0:1991)

ДСТУ 3988-2000 Випробування на пожежну небезпеку електротехнічних виробів. Частина 2. Методи випробувань. Розділ 4/1. Випробувальне полум'я попередньо змішаного типу номінальною потужністю 1 кВт та настанови щодо його використання (IEC 60695-2-4/1:1991)

ДСТУ 4237-3-21:2004 Випробування електричних кабелів в умовах впливу вогню. Частина 3-21. Випробування на поширення полум'я вертикально розташованих проводів або кабелів, прокладених у пучках. Категорія А F/R (IEC 60332-3-21:2000, MOD)

ДСТУ 4237-3-22:2004 Випробування електричних кабелів в умовах впливу вогню. Частина 3-22. Випробування на поширення полум'я вертикально розташованих проводів або кабелів, прокладених у пучках. Категорія А (IEC 60332-3-22:2000, MOD)

ДСТУ 4237-3-23:2004 Випробування електричних кабелів в умовах впливу вогню. Частина 3-23. Випробування на поширення полум'я вертикально розташованих проводів або кабелів, прокладених у пучках. Категорія В (IEC 60332-3-23:2000, MOD)

ДСТУ 4237-3-24:2004 Випробування електричних кабелів в умовах впливу вогню. Частина 3-24. Випробування на поширення полум'я вертикально розташованих проводів або кабелів, прокладених у пучках. Категорія С (IEC 60332-3-24:2000, MOD)

ДСТУ 4237-3-25:2004 Випробування електричних кабелів в умовах впливу вогню. Частина 3-25. Випробування на поширення полум'я вертикально розташованих проводів або кабелів, прокладених у пучках. Категорія D (IEC 60332-3-25:2000, MOD)

ДСТУ 4499-1:2005 Системи кабельних коробів. Частина 1. Загальні вимоги та методи випробування (IEC 61084-1:1991, NEQ)

ДСТУ 4549-1:2006 Системи кабельних трубопроводів. Частина 1. Загальні вимоги та методи випробування (IEC 61386-1:1996, IEC 60423:1993, MOD)

ДСТУ 4754:2007 Системи кабельних лотоків і драбин. Частина 1. Загальні вимоги та методи випробування (IEC 61537:2001, MOD)

ДСТУ 4809:2007 Ізольовані проводи та кабелі. Вимоги пожежної безпеки та методи випробування

ГОСТ 23120-78 Лестницы маршевые, площадки и ограждения стальные. Технические условия (Сходи маршові, площадки і огорожі сталеві. Технічні умови)

ГОСТ 27483-87 (МЭК 695-2-1-80) Испытания на пожароопасность. Методы испытаний. Испытания нагретой проволокой (Випробування на пожежонебезпеку. Методи випробувань. Випробування нагрітим дротом)

ДСТУ pr EN 81-70:2003 Норми безпеки до конструкції та експлуатації ліфтів Частина 70. Конкретне застосування пасажирських і грузопасажирських ліфтів. Зручність доступу до ліфтів пасажирів, зокрема, пасажирів з функціональними порушеннями (pr EN 81-70:1999, IDT)

ДСТУ Б В.2.5-33:2007 Інженерне обладнання будинків і споруд. Поквартирне тепlopостачання житлових будинків з теплогенераторами на газовому паливі з закритою камерою згоряння з колективними димоходами і димохідними системами. Загальні технічні умови

ДСТУ Б В.2.5-34:2007 Інженерне обладнання будинків і споруд. Сміттєпроводи житлових і громадських будинків. Загальні технічні умови

ДСТУ-Н Б В.2.5-37-2008 Настанова з проектування, монтування та експлуатації автоматизованих систем моніторингу та управління будівлями і спорудами

ПУЕ:2006 Правила улаштування електроустановок. Глава 1.5; глави 2.4 і 2.5; глава 6

ПУЕ:2008 Правила улаштування електроустановок. Глави 4.1 і 4.2

ДБН В.2.5-39:2008 Теплові мережі

Додаток Б (обов'язковий)

ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Антресоль - 1. Напівповерх, розташований між двома поверхами або вбудований у об'єм основного поверху для збільшення корисної площі приміщення. 2. У сучасному житлі - настил над стелею (відкритий чи закритий) для зберігання речей. 3. Елемент меблів - полиця (здебільшого закрита), яку встановлюють на шафі, буфеті тощо.

Аттиковий поверх - поверх будинку, розміщений над карнизом (іноді з відступом від нижніх поверхів), як правило, меншої висоти. Фасад його за своїми формами нагадує аттик (завершення стіни, надбудова над карнизом по всьому периметру будинку або над його частиною).

Багатоквартирний житловий будинок - житловий будинок, до складу якого входить більше ніж одна квартира. Може бути заблокованого, секційного, коридорного, галерейного і терасного типів.

Балкон - виступаюча з площини стіни фасаду обгороджена площадка, що служить для відпочинку влітку.

Зблокований житловий будинок - будинок квартирної типу, що складається з двох і більше квартир, кожна з яких має безпосередній вихід на приквартирну ділянку або вулицю.

Веранда - застелене неопалюване приміщення, прибудоване до малоповерхового будинку або вбудоване у нього, яке не має обмеження за глибиною.

Горище - простір між поверхнею покриття (даху), зовнішніми стінами і перекриттям верхнього поверху.

Дачний будинок - згідно з 3.41* ДБН 360.

Допоміжні приміщення багатоквартирного житлового будинку - приміщення, призначені для забезпечення експлуатації будинку (технічні) та побутового обслуговування його мешканців(сходові клітки, вестибюлі, перехідні шлюзи, позаквартирні коридори, колясочні, комори, сміттєзбірні камери, горища, підвали, шахти тощо).

Житло I категорії - житло з нормованими нижніми і ненормованими верхніми межами площ квартир та одноквартирних житлових будинків (чи котеджів), які забезпечують рівень комфорту проживання не нижче за мінімально допустимий.

Житло II категорії - житло з нормованими нижніми і верхніми межами площ квартир та житлових кімнат гуртожитків відповідно до чинних санітарних норм, які забезпечують мінімально допустимий рівень комфорту проживання.

Житловий будинок секційного типу - будинок, що складається з однієї або декількох секцій.

Житловий будинок коридорного (галерейного) типу - будинок, у якому квартири (або кімнати гуртожитків) мають виходи через загальний коридор (галерею) не менше ніж на двоє сходів.

Житлове приміщення (житлова кімната) - опалюване приміщення, розташоване у надземному поверсі, призначене для цілорічного проживання і яке відповідає санітарно-епідеміологічним вимогам щодо мікроклімату і повітряного середовища, природного освітлення, допустимих рівнів нормованих параметрів відносно шуму, вібрації, ультразвуку та інфразвуку, електричних та електромагнітних полів та іонізуючого випромінювання.

Житловий осередок гуртожитку - група житлових кімнат, об'єднаних підсобними приміщеннями загального користування.

Загальна площа квартири (житлового будинку) - сумарна площа житлових і підсобних приміщень з урахуванням лоджій, балконів, веранд і терас, що враховуються з коефіцієнтом відповідно до додатка В.

Квартира - комплекс взаємопов'язаних приміщень, використовуваних для проживання однієї сім'ї різного чисельного складу або однієї людини, який включає (як мінімум): житлову (житлові) кімнату, кухню, ванну кімнату (душову), вбиральню (або суміщений санвузол), передпокій, комору чи вбудовану шафу.

Квартира у двох рівнях - квартира, житлові та підсобні приміщення якої розміщені на двох суміжних поверхах і об'єднані внутрішньоквартирними сходами.

Котедж - одноквартирний 1-3-поверховий житловий будинок, міський, позаміський або сільський, з невеликою ділянкою землі, розрахований на одну сім'ю.

Кухня-їдальня - кухня, як правило, площею не менше 10 м², в якій передбачено місце для приймання їжі; характерна для багатокімнатних квартир і одноквартирних житлових будинків.

Кухня-ніша - невідокремлений перегородкою простір у структурі житлової кімнати чи передпокою для розміщення кухонного обладнання без обіднього місця; може освітлюватися природним або "другим" світлом через фрамугу.

Літні приміщення - відкриті до зовнішнього простору приміщення (балкони, лоджії, тераси тощо), які розташовані в неопалюваному об'ємі квартири (будинку) і призначені для відпочинку влітку.

Ліфтовий хол - приміщення перед входами до ліфта.

Лоджія - перекрите й обгороджене у плані з трьох боків приміщення, відкрите до зовнішнього простору або застелене, що служить для відпочинку влітку. Застелена лоджія не є верандою.

Люфт-клозет - надвірна неканалізована вбиральня або така сама вбиральня, вбудована у житловий будинок чи прибудована до нього, яка влаштовується з урахуванням вимог 2.29 цих Норм.

Льох - споруда, заглиблена в землю, для цілорічного зберігання продуктів. Може бути розташованим окремо, під житловим будинком або господарською будівлею.

Малоповерхова забудова - забудова території одно-, дво-, триповерховими житловими будинками різних типів.

Нежитлове приміщення - приміщення в структурі житлового будинку, що не відноситься до житлового фонду. Є самостійним об'єктом цивільно-правових відносин.

Одноквартирний житловий будинок - одноквартирний (садибний) житловий будинок-індивідуальний, як правило, малоповерховий житловий будинок, що має прибудинкову (присадибну) ділянку. У містах, позаміських зонах та сільській місцевості із одноквартирних житлових будинків формується садибна забудова згідно з 3.4 і 3.18-3.35 ДБН 360.

Особняк - одноквартирний комфортабельний, як правило, 1-3-поверховий багатокімнатний міський житловий будинок, призначений для однієї сім'ї.

Підсобні приміщення квартири - приміщення, призначені для гігієнічних або господарсько-побутових потреб мешканців (ванна, вбиральня, духова, приміщення для прання, кухня, комора), а також передпокій, внутрішньоквартирний хол, коридор тощо.

Площа квартири - сумарна площа житлових і підсобних приміщень квартири без урахування лоджій, балконів, веранд і терас.

Планувальна позначка землі - рівень землі на межі вимощення.

Поверх-частина будинку між двома перекриттями, що являє собою ряд приміщень і проходів (коридорів), розташованих на одному рівні і з'єднаних вертикальними комунікаціями (сходовими клітками, ліфтами тощо) з іншими поверхами. Висота поверху визначається від його підлоги до підлоги наступного поверху.

Поверх мансардний (мансарда) - поверх у горищному просторі, фасад якого повністю або частково утворений поверхнею (поверхнями) похилої чи ламаної покрівлі.

Поверх надземний - поверх з позначкою підлоги приміщень не нижче планувальної позначки землі.

Поверх основний - поверх (для розрахунку ліфтів), на який мешканці мають нормальний доступ із прибудинкової території.

Поверх перший - нижній надземний поверх житлового будинку.

Поверх підвальный (перший підземний поверх) - поверх з позначкою підлоги приміщень нижче планувальної позначки землі більш ніж на половину висоти приміщення.

Поверх підземний - поверх з позначкою підлоги приміщень нижче планувальної позначки землі на всю висоту приміщення.

Поверх технічний - поверх для розміщення інженерного обладнання і прокладання комунікацій, може бути розташований у нижній (технічне підпілля), верхній (технічне горище) або в середній частині будинку.

Поверх цокольний - поверх з позначкою підлоги приміщень нижче планувальної позначки землі на висоту не більше половини висоти приміщень.

Приквартирна ділянка - земельна ділянка, що примикає до житлового будинку (квартири) з безпосереднім виходом до нього.

Приміщення технічні - приміщення для розміщення обладнання теплових вузлів, бойлерних, електрощитових, венткамер, комутаторів, радіовузлів, машинних відділень ліфтів, холодильних установок тощо.

Провітрювач - встановлюваний у зовнішньому огороженні приміщення децентралізований пристрій для проникнення припливного повітря в об'ємі, що забезпечує повітрообмін, який не перевищує однократного.

Протяжний будинок - будинок, довжина якого у три і більше разів перевищує його висоту.

Садовий будинок - згідно з 3.41* ДБН 360."

Світловий карман - приміщення з прямим природним освітленням, що примикає до коридора і служить для його освітлення.

Світловий ліхтар - засклена конструкція покриття для освітлення приміщень сходової клітки або внутрішнього дворику.

Секція житлового будинку - будинок або частина житлового будинку (відокремлена від інших частин глухою стіною) із квартирами (кімнатами гуртожитків), що мають вихід на одну сходову клітку або безпосередньо через коридор. Площа квартир на поверсі секції, як правило, не перевищує 500 м².

Сільський садибний будинок - односімейний житловий будинок загальною площею, як правило, до 250 м², розташований на земельній ділянці у сільській місцевості разом зі спорудами господарського призначення, садом і городом.

Суміщений санвузол - приміщення, обладнане унітазом, ванною (чи душовим піддоном) і умивальником.

Сходово-ліфтовий вузол - приміщення, призначене для розміщення вертикальних комунікацій: сходової клітки, ліфтів.

Тамбур - прохідний простір між дверима, призначений для захисту від проникнення холодного повітря, диму і запахів при вході до будинку, у сходову клітку або інші приміщення.

Тераса - обгороджена відкрита прибудова до будинку у вигляді площадки для відпочинку, що може мати дах; розміщується на землі або над нижче розташованим поверхом.

Технічне оснащення багатоквартирного житлового будинку - інженерні комунікації та технічні пристрої, необхідні для забезпечення санітарно-гігієнічних умов і безпечної експлуатації квартир (загальнобудинкові мережі тепло-, водо-, газо-, електропостачання, бойлерні, обладнання пожежної безпеки, вентиляційні канали та канали для димовидаляння; пристрої ліфтів, центральних розподільних щитів, елеваторних вузлів, а також елементи благоустрою території).

Умовна висота будинку - за 2.18 ДБН В.1.1-7.

Холодна комора - приміщення, розташоване в неопалюваному об'ємі квартири (будинку).

Шахта для провітрювання - захищений вентиляційними ґратами порожнистий вертикальний простір на висоту будинку з горизонтальним перерізом не менше $1/30$ загальної площі усіх провітрюваних квартир на поверсі.

Додаток В (обов'язковий)

**ПРАВИЛА ПІДРАХУНКУ ПЛОЩІ КВАРТИРИ У ЖИТЛОВОМУ БУДИНКУ
І ГУРТОЖИТКУ, ПЛОЩІ ЖИТЛОВОГО БУДИНКУ, ПЛОЩІ ПРИМІЩЕНЬ,
ПЛОЩІ ЗАБУДОВИ, БУДІВЕЛЬНОГО ОБ'ЄМУ, ПОВЕРХОВОСТІ
ЖИТЛОВОГО БУДИНКУ ТА ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ
ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ**

В.1 Площу квартир визначають як суму площ усіх приміщень квартири за винятком лоджій, балконів, веранд, терас, холодних комор і зовнішніх тамбурів.

В.2 Загальну площу квартир визначають як суму площ усіх приміщень квартири (за винятком вхідних тамбурів в одноквартирних будинках), вбудованих шаф і літніх приміщень, підрахованих із такими знижувальними коефіцієнтами:

- для балконів і терас - 0,3;
- для лоджій - 0,5;
- застаканих балконів - 0,8;
- веранд, застаканих лоджій і холодних комор - 1,0.

Площа, яку займає піч, до площі приміщень не включається. Площа під маршем внутрішньо-квартирних сходів при висоті від підлоги до низу виступних конструкцій 1,6 м і більше включається до площі приміщень, де розташовані сходи.

В.3 Загальну площу приміщень гуртожитків і спеціалізованих житлових будинків для осіб похилого віку та інвалідів визначають як суму площ житлових кімнат, підсобних приміщень (у тому числі вбудованих шаф), приміщень громадського призначення, а також літніх приміщень з коефіцієнтами згідно з В.2.

Житлову площу квартирних будинків і гуртожитків визначають як суму площ житлових кімнат без урахування вбудованих шаф.

В.4 Загальну площу квартир житлових будинків визначають як суму загальних площ квартир цих будинків, визначену згідно з В.2.

Загальна площа приміщень громадського призначення, вбудованих у житлові будинки, підраховується окремо згідно з вимогами ДБН В.2.2-9.

В.5 Площу житлового будинку визначають як суму площ поверхів будинку, виміряних у межах внутрішніх поверхонь зовнішніх стін, а також площ балконів і лоджій.

Площа сходових кліток, ліфтових та інших шахт включається до площі поверху з урахуванням їх площ на рівні даного поверху.

Площа горіщ і технічних поверхів та підвалів до площі будинку не включається.

В.6 Площу приміщень житлових будинків визначають за їх розмірами, вимірюваними між опорядженими поверхнями стін і перегородок на рівні підлоги (без урахування плінтусів). При визначенні площі мансардного приміщення враховують площу цього приміщення з висотою похилої стелі не менше 1,5 м при нахилі 30° до горизонту; 1,1 м при 45°; 0,5 м при 60° і більше. При проміжних значеннях висота визначається за інтерполяцією. Площу приміщення з меншою висотою враховують у загальній площі з коефіцієнтом 0,7, при цьому мінімальна висота стіни повинна бути 1,2 м при нахилі стелі 30°; 0,8 м при нахилі від 45° до 60°; не обмежується за нахилу 60° і більше.

В.7 Площа забудови будинку визначається як площа горизонтального перерізу по зовнішньому обводу будинку на рівні цоколя, включаючи виступні частини. Площа під будинком, розташованим на стовпах, а також проїзди під будинком включаються до площі забудови.

В.8 Будівельний об'єм житлового будинку визначають як суму будівельного об'єму вище позначки $\pm 0,000$ (надземна частина) і нижче цієї позначки (підземна частина).

Будівельний об'єм надземної і підземної частин будинку визначають у межах обмежуючих поверхонь із включенням огорожувальних конструкцій, світлових ліхтарів тощо, починаючи з позначки чистої підлоги кожної з частин будинку, без урахування проїздів і просторів під будинками на опорах.

В.9 При визначенні поверховості надземної частини будинку до кількості поверхів включають усі надземні поверхи (включаючи мансардний), у тому числі технічні і цокольний, якщо верх його перекриття знаходиться вище середньої планувальної позначки землі не менше ніж на 2 м.

При різній кількості поверхів у різних частинах будинку на ділянці з уклоном поверховість визначають окремо для кожної частини будинку.

Верхній технічний поверх, в якому не розміщені приміщення, що допускаються згідно з 2.50, при визначенні поверховості будинку не враховують.

В.10 До складу обов'язкових техніко-економічних показників по житловому будинку включають:

- а) площу ділянки;
- б) площу забудови;
- в) поверховість;
- г) умовну висоту будинку (визначають за 2.18 ДБН В.1.1-7);
- д) кількість квартир у будинку, у тому числі:
  - однокімнатних;
  - двокімнатних і більше;
- е) площу квартир у будинку;
- ж) площу літніх приміщень (підрахована згідно з В.2);
- з) загальну площу квартир у будинку;
- й) площу вбудованих нежитлових приміщень;
- к) загальний будівельний об'єм усього, у тому числі:
  - вище позначки ± 0.00 ;
  - нижче позначки ± 0.00 ;
- л) питому теплову потужність опалення.
- м) площа житлового будинку.

Додаток Г (обов'язковий)

**ПЕРЕЛІК ПРИМІЩЕНЬ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ
ОБЛАДНАННЮ АВТОМАТИЧНИМИ УСТАНОВКАМИ ПОЖЕЖНОЇ
СИГНАЛІЗАЦІЇ ТА ПОЖЕЖОГАСІННЯ**

Назва приміщень	Автоматичні засоби пожежної сигналізації та пожежогасіння	
	установки пожежогасіння	установки пожежної сигналізації
1. Житлові будинки: - передпокої квартир ¹⁾ у будинках з умовною висотою від 26,5 до 47 м включно ²⁾ - передпокої квартир ¹⁾ і позаквартирні коридори, ліфтові холи в будинках з умовною висотою понад 47 м з адресними пожежними сповіщувачами або установками пожежної сигналізації адресного типу ²⁾ - вбудовано-прибудовані нежитлові приміщення різного призначення незалежно від площі	- - -	+ + +
2. Стоянки автомобілів (крім індивідуальних житлових будинків): - приміщення для зберігання автомобілів, розташовані в підземних, підвальних, цокольних, перших поверхах житлових будинків незалежно від площі та кількості машино-місць	+	+ ²⁾
3. Будинки гуртожитків за кількості мешканців більше 50: - кімнати (за винятком санітарно-гігієнічних приміщень) ¹⁾ , коридори, ліфтові холи	-	+
4. Будинки для осіб похилого віку і сімей з інвалідами: - передпокої квартир ¹⁾ , позаквартирні коридори, ліфтові холи, адміністративні та допоміжні приміщення нежитлового призначення незалежно від площі	-	+
¹⁾ У приміщеннях квартир (за винятком санітарно-гігієнічних приміщень) додатково використовуються автономні оптико-електронні димові пожежні сповіщувачі. ²⁾ Використовуються димові пожежні сповіщувачі для автоматичного вмикання протидимних систем (у разі їх наявності). Сигнал про спрацювання протидимних систем будинку подається на ОДС та в приміщення чергового персоналу будинку (за його наявності).		

ЗМІСТ

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	1
2 АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ ТА КОНСТРУКТИВНІ РІШЕННЯ	2
Формування об'ємно-планувальної та конструктивної структури будинків.....	2
Вимоги до окремих елементів будинку.....	2
Квартири. Рівень їх комфорту і параметри	4
Спеціалізоване житло для осіб похилого віку, інвалідів і гуртожитки.....	5
Нежитлові поверхи (приміщення)	6
3 САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ВИМОГИ.....	8
4 ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА	10
5 ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ БУДИНКІВ	16
Ліфти.....	16
Сміттєвидаляння	17
Водопостачання і каналізація.....	18
Опалення, вентиляція, кондиціонування	19
Газопостачання	22
Електротехнічні пристрої. Автоматика	23
Системи зв'язку та сигналізації	23
6 ВИМОГИ ДО ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ	24
Додаток А	
Перелік нормативних документів, на які наведені посилання	26
Додаток Б	
Терміни та визначення понять	29
Додаток В	
Правила підрахунку площі квартири у житловому будинку і гуртожитку, площі житлового будинку, площі приміщень, площі забудови, будівельного об'єму, поверховості житлового будинку та перелік обов'язкових техніко-економічних показників	32
Додаток Г	
Перелік приміщень житлових будинків, що підлягають обладнанню автоматичними установками пожежної сигналізації та пожежогасіння.....	34
Додаток Д	
Бібліографія.....	35

Відповідальний за випуск - В.М. Чеснок

Редактор - А.О. Луковська

Комп'ютерна верстка - Т.І. Цапро

Формат 60×84 ¹/₈. Папір офсетний. Гарнітура "Times Cyr".

Друк офсетний

Державне підприємство "Укрархбудінформ".

Бульв. Лесі Українки, 26, Київ-133, а/с 85, 01133, Україна. Тел. 286-49-55

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців

ДК №.690 від 27.11.2001р.

Віддруковано в типографії СПД Кузьменко

8 067 408-74-26